

Z OBSAHU ČÍSLA

Robotické centrum

Nemocniční lékárna

Nekuřácká nemocnice

Andrea Tögel Kalivodová pro LF

Portrét – Petr Balíček

Nadílka v nemocnici

Letos naděloval Mikuláš v nemocnici trochu později, o to ale větší radost a překvapení zažili všichni její dětské pacienti. Základní a Mateřská škola při FN HK pozvala totiž mezi ně hned několik mikulášských týmů sestavených ze studentů hradeckých středních škol. Navíc budoucí zdravotní sestřičky ze Střední zdravotní školy v Hradci Králové zahrály na Dětské klinice humornou čertovskou pohádku a pak zazpívaly vánoční písně a koledy s kytarou. Také přichystaly předškolním i školním dětem drobné dárky. Škola při nemocnici se svými žáky vítá vánoční svátky tradičně po celé adventní období. Vánoční tvořivé dílny, besídky s nadílkou i výzdoba přispívají k navození sváteční atmosféry a radostného očekávání i v prostředí, kde by to jen málokdo čekal.

*Mgr. Helena Bieliková
ZŠ a MŠ při FN HK*

◀ Foto na titulní straně: Nová angiolinka Artis Q.zen (viz článek na str. 14).

Foto na zadní straně: Okresní dům, pohled ze dvora muzea, po roce 1912 (Sbírka MVČ) ▶

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, redaktorka: Bc. Iveta Juranová. Adresa redakce: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz.
Redakční rada: Ing. Veronika Bartošová, PhDr. Josef Bavor, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., Mgr. Martin Formánek, Mgr. Lucie Jarešová, Ing. Eva Kvapilová, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr.h.c., doc. MUDr. Jiří Páral, Ph.D., prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D., Mgr. Dana Vaňková, Miroslav Všečeka, doc. MUDr. Pavel Žáček, Ph.D.

Vydává Fakultní nemocnice v Hradci Králové jako čtvrtletník v Nakladatelství ATD Dvůr Králové n. Labe (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)
Ročník XXVI (2016), č. 1 • Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o., Nové Město nad Metují • MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

(Časopis Scan je zveřejněn též na webových stránkách FN a LF na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elektronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word. Doprovodný obrazový materiál nevkládějte do textu, ale pošlejte samostatně. Kontaktní adresy: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz

OBSAH

Nadílka v nemocnici	2
---------------------	---

ÚVODNÍ SLOVO

Co přinesl rok 2015 a co můžeme očekávat v roce příštím	4
Lékařská fakulta v roce 2016	5

AKTUALITY

Volby do Akademického senátu LF HK	5
Noví proděkani	6
Robotické centrum – současný stav a plány	7
Nemocniční lékárna aneb Co se změnilo za posledních dvacet let?	9
Noví vedoucí pracovníci	11
Nekuřácká nemocnice	13
Zákaz kouření ve FN HK od 1. 5. 2016	13
Angiolinka Artis Q.zen – první svého druhu v ČR	14
Oční lékaři FN HK v Jordánsku – projekt MEDEVAC	15
Kam míří aplikovaný výzkum ve Fakultní nemocnici HK?	15

OHLÉDNUTÍ

70 let Lékařské fakulty v Hradci Králové	16
Sedmdesát let zdraví	17
Andrea Tögel Kalivodová pro Lékařskou fakultu	18

VĚDA A VÝZKUM

Ohlédnutí za XX. vědeckou konferencí LF a FN HK	19
KMINE 2015	22
Objev českých egyptologů v Abúsíru	23
12. mezinárodní postgraduální konference studentů DSP	24
Hradecký kardiochirurgický den	25

IN MEMORIAM

prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc. (1924–2015)	26
Vzpomínka na prof. Leo Steinharta	26
MUDr. Josef Lichý, CSc. (1924–2015)	27
prof. MUDr. Josef Šimek, DrSc. (1929–2016)	28

INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI

Historie medicíny ve filatelii	28
Odborné akce pořádané pracovišti FN HK a LF UK	29
Univerzita třetího věku	29
Příběh budovy Lékařské fakulty	30
Perličky ze Senátu	33
Humor léčí...	33
Hradec Králové ve fotografiích – Jan Kotěra a muzeum	34

PORTRÉT

RNDr. Petr Balíček, CSc.	35
--------------------------	----

EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři Scanu,

máte před sebou první letošní vydání časopisu Scan. Časopis se po roce včnovaném oslavám 70. výročí založení Lékařské fakulty v Hradci Králové a současně 25. výročí svého vydávání vrací do „standardního“ režimu. Obě výročí totiž významně ovlivnila obsah i vzhled časopisu v minulém roce. Pro tento rok jsme nachystali další úpravy, které by měly přispět zejména k větší přehlednosti časopisu. Mám radost, že se dále rozšiřuje prostor věnovaný odborným akcím a informacím z nich. V souvislosti s tím bych chtěl na tomto místě poděkovat za dosavadní spolupráci vedení jednotlivých pracovišť FN HK a LF HK, a vyjádřit naději, že se tato spolupráce bude nadále prohlubovat. Vždyt jedním z cílů Scanu je zvýšení vzájemné informovanosti pracovníků fakulty a nemocnice jak o denní práci, tak o dosažených úspěších.

Nyní krátce k obsahu tohoto vydání. Protože jde o první letošní číslo, nemohou chybět „ohlédnutí a výhledy“ ředitele FN HK a děkana LF HK. Za pracoviště jsme tentokrát zvolili nemocniční lékárnu, kdy příspěvek hodnotí změny, ke kterým došlo za posledních 20 let. Další sdělení jsou věnována zkvalitnění přístrojového vybavení pracovišť FN HK o robotické centrum a novou angiolinku. Dne 1. ledna 2016 vstoupila FN HK do Evropské sítě nekuřáckých nemocnic, proto ve Scanu nemohou chybět informace k tomuto tématu. Třemi články se vracíme k již zmíněným oslavám výročí založení LF HK v loňském roce. Rubrika Věda a výzkum obsahuje řadu sdělení z odborných akcí, kdy na prvním místě je informace z XX. vědecké konference LF a FN. Nakonec bych chtěl ještě upozornit na dva nově zahajované seriály v rubrice Informace a zajímavosti, kterými jsou Hradec Králové ve fotografiích a portréty umělců mezi námi. První z nich připravujeme ve spolupráci s Muzeem východních Čech v HK, stejně jako pokračující seriál o historii budovy LF HK.

Doufám tedy, že se Vám bude i v tomto roce Scan líbit. Za jeho redakci Vám mohu slíbit, že se o to budeme nadále snažit. Vaše připomínky či náměty jsou vždy vítány.

-mai-

Co přinesl rok 2015 a co můžeme očekávat v roce příštím?

prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., ředitel FN HK

Fakultní nemocnice prošla sice hektickým, avšak pokud ho můžeme hodnotit s takto krátkým odstupem, nepochybně úspěšným rokem. Po různých výkyvech v předchozích letech, které byly dány řadou změn v úhradových mechanismech a které vyžadovaly různé méně či více invazivní zákroky, nastal ekonomicky příznivější rok. Hospodaření tak uzavíráme s mírným přebytkem jak daňovým, tak účetním. Nepochybně ne vše je možno vnímat optikou růžových brýlí kladného hospodářského výsledku. Úhradové mechanismy stále ještě nejsou dostatečně transparentní a validované. Zásadním problémem je pak personální situace ve zdravotnictví v celé České republice a její logická pro-

jekce do nemocnice naší. Naštěstí jsme jak v oblasti středního zdravotnického personálu, tak i lékařů zatím stabilizováni a celkový nedostatek personálu dosahuje pouze 1 %. Poněkud horší situace je však uvnitř systému, kdy začínáme zápatit s ne zcela optimální kvalifikační strukturou. V některých oborech již nemáme dostatek kvalifikovaných lékařů a řešení v krátkodobém horizontu příliš nevidíme. Každý přednosta by měl vychovávat svého nástupce. Jsou bohužel kliniky, kde vlastního nástupce nemáme a musíme ho pak hledat mimo nemocnici. Tento postup má svá rizika a ne vždy se musí podařit. Problémem jsou nepochybně i mzdové požadavky a očekávání personálu v této oblasti. Nikdo nemůže zpochybnit legitimitu požadavků zdravotnických pracovníků, jejichž dlouhodobé nenaplnění vede k frustraci a možnému odchodu i do zahraničí. Přestože děláme v oblasti mzdové maximum možného, jistě celkové zvýšení mezd dostatečné není a celý systém vyžaduje zevní vstup nejspíše snad formou navýšení platby za státního pojištěnce, kde stále nedochází k politickému konsensu na potřebné výši.

Naopak úspěšní jsme byli v oblasti investiční politiky a podařilo se nám prosadit naši hlavní strategickou investici do Bedrnova pavilonu a výstavby pavilonu nového mezi vládou garantované strategické investice do zdravotnictví. Celková dotace 2 miliardy Kč vypadá na první pohled

impozantně, podle stávajících regulí však vyžaduje významnou 30% spoluúčast a spoluúčast 700 milionů Kč je téměř likvidační. Systém negeneruje téměř žádné přebytky, a proto takováto spoluúčast na investičních projektech není zcela korektní a vyžaduje významně limitovat investice v době stavby nového objektu. Nechceme však zastavit investice i v dalších klíčových oblastech. Nadále připravujeme středně ekonomicky náročné projekty, jako jsou například transfúzní stanice, infekční klinika, lineární urychlovače, případně i modernizace budovy ředitelství. Citlivou otázkou zůstává parkovací kapacita v areálu nemocnice. Plně si uvědomujeme, že potřebujeme zajistit dostupnost

pro pacienty, ale i dostatečně pohodlnou dopravu našich zaměstnanců. Vyřešením tohoto problému je zvýšení celkové kapacity o 400–500 parkovacích míst. Doposud se nepodařilo dohodnout model externího investora do výstavby parkovacího domu a nemocnice nemá vlastní prostředky na to, aby vybudovala parkovací dům ve své režii. Možným budoucím řešením se jeví různé kovové konstrukce, které při rozumných nákladech mohou zvýšit kapacitu pozemních stání o jedno patro.

V roce 2015 jsme i úspěšně otevřeli ambulanci tradiční čínské medicíny a přes polarizované vnímání celého projektu máme již celou řadu spokojených pacientů.

Rok 2016 bude rokem zvýšení mezd personálu nemocnice a snahy odstranit většinu nespravedlností mzdového systému. Ekonomicky neočekáváme dramatické výkyvy a celkové hospodaření koncipujeme jako vyrovnané. Náročná bude příprava jednotlivých investičních projektů, ale i jednání s pojišťovnami, abychom zabezpečili odpovídající úhradu odvedené zdravotní péče.

Závěrem bych chtěl všem popřát hodně zdraví a spokojenosti v novém roce a vyjádřit víru v pokračování výborné spolupráce s našimi partnery, zejména s Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové. Spolupráce a pozitivní přístup jsou pro mne klíčové i na osobní úrovni. Jen tak je možno udržet vysokou kvalitu poskytované péče.

AKCE K 700. VÝROČÍ ZAKLADATELE UNIVERZITY KARLOVY

Výstava Medicína od dob Karla IV. po současnost 3.–31. května 2016

Novoměstská radnice. Výstava se zaměří na rozvoj medicíny a lékařské fakulty od dob Karla IV., součástí expozice budou ukázky dobových učebnic, historické lékařské nástroje, fotografie z historie 1. lékařské fakulty UK.

Všechno nejlepší, Karle IV. – open air na Karlově náměstí 7. května 2016, 10:00–21:00

Oslava narozenin Karla IV. pro širokou veřejnost, připraveno bude středověké městečko s šermíři, kejklíři, hudebníky a řemeslnými trhy.

Lékařská fakulta v roce 2016

prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., děkan LF HK

Děkuji redakci SCANu za možnost oslovit čtenáře na začátku roku 2016 a podělit se s nimi o úkoly, které nás v tomto roce čekají. Než budu psát o budoucích záležitostech, musím se velmi krátce vrátit k právě skončenému roku 2015. Pro fakultu to byl rok velmi významný a z mého pohledu také úspěšný. Myslím si, že se nám podařilo velmi důstojně připomenout 70. výročí založení Lékařské fakulty v Hradci Králové. Aktivit, které byly věnovány tomuto výročí, bylo hodně, hodně bylo také těch, kteří se na jejich zajištění podíleli. Všem patří můj dík.

Informace o většině akcí k 70. výročí přinášel mimo jiné na svých stránkách také časopis SCAN, neboť celý ročník byl věnován připomenutí 70. výročí založení fakulty. Také sám časopis SCAN oslavil čtvrtstoletí své existence, velmi rád bych na tomto místě vyjádřil svoji spokojenost a poděkování redakci SCANu, jmenovitě prof. MUDr. V. Maisnarovi a paní Bc. I. Juranové. SCAN i v tomto roce velmi dobře plnil svoji roli, jako společná komunikační platforma pro Fakultní nemocnici a Lékařskou fakultu.

Bez ohledu na oslavy se nám podařilo realizovat všechny další základní úkoly v oblasti přijímání studentů, ve výukové činnosti, ve vědecké činnosti i v hospodářské oblasti. Fakulta skončila s vyrovnaným rozpočtem a dobré hospodářské výsledky byly dosaženy při nárůstu mezd o zhruba 3 %. Na konci roku došlo ke změnám na úrovni tří proděkanů, věřím, že to bude ku prospěchu celé fakulty.

Mezi důležité úkoly v roce 2016 bude určitě patřit příprava projektu na dokončení kampusu UK. První postavená budova plní svoji funkci, reakce zaměstnanců i studentů na nové prostředí jsou pozitivní. Je třeba dořešit jenom několik zbývajících provozních problémů. Všechny získané zkušenosti jistě využijeme při přípravě podkladů pro dokončení kampusu.

Situace je nejistá, věříme, že proklamovaná podpora ze strany vedení Univerzity Karlovy i představitelů Ministerstva školství bude transformována do reálných kroků, které zajistí financování této stavby na úrovni Evropské Unie. Obě zainteresované fakulty, tedy naše fakulta společně s Farmaceutickou fakultou, velmi intenzivně pracují na přípravě nezbytných podkladů. Myslím si, že jsme schopni přesvědčit kohokoliv, že máme týmy, které jsou schopné zajistit realizaci i tak velké a náročné stavby.

V oblasti pedagogické nás pravděpodobně čeká řada práce v souvislosti s novým vysokoškolským zákonem. Netrpělivě čekáme na to, jak bude zajištěn nový systém akreditace studijních oborů. V oblasti přijímání studentů do programů

Všeobecné lékařství a Zubní lékařství neočekáváme žádné problémy. Proběhlé Dny otevřených dveří ukázaly velký zájem studentů o studium na naší fakultě. Poněkud jiná je situace v bakalářském programu Ošetrovatelství obor Všeobecná sestra. Tam nás čeká hodně práce a pravděpodobně i řada koncepčních rozhodnutí.

A druhý zásadní bod, který musíme zlepšit, je vědecká činnost, a to jak ve fázi získávání finančních prostředků (grantů), tak i v oblasti výsledků. Velmi důležité bude pro fakultu zajištění institucionálního financování vědy, neboť program PRVOUK v letošním roce končí a musíme zajistit, aby fakulta projekt dobře obhájila a získala prostředky pro další pětileté období. Jsem přesvědčen, že jedna z cest ke zvýšení efektivity je užší spolupráce s Fakultní nemocnicí, jak při přípravě společných grantů, tak při koordinaci nákupů velkých investic pro vědeckou práci.

Závěrem chci popřát všem čtenářům SCANu vše nejlepší v novém roce!

QBFFFE

Volby do Akademického senátu LF HK

V listopadu 2015 proběhly na naší fakultě volby do zdejšího akademického senátu, neboť ke konci roku 2015 vypršelo tříleté funkční období zástupců akademických zaměstnanců fakulty a zároveň i dvouleté funkční období zástupců našich studentů.

Voleb do zaměstnanecké části se dle volebního řádu mohou aktivně i pasivně zúčastnit všichni akademičtí pracovníci fakulty včetně postgraduálních studentů kombinovaného studia pracujících na naší fakultě; ti však mají možnost požádat o svoje přeřazení mezi zástupce studentů. Tyto volby jako vždy proběhly ve dvou kolech – nejprve bylo 11. listopadu

2015 ze seznamu všech akademických pracovníků vybráno 48 kandidátů pro druhé kolo, v němž pak 25. listopadu 2015 bylo zvoleno 24 členů nového fakultního senátu. V obou kolech měli naši pracovníci možnost hlasovat jak v budově Teoretických ústavů LF HK, tak i ve Výukovém centru naší fakulty v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové.

Naši zaměstnanci jsou si tradičně dobře vědomi významné role akademického senátu v životě fakulty, čemuž odpovídala i relativně vysoká volební účast – ze 484 oprávněných voličů letos v prvním kole hlasovalo 183 osob (37,8 %), ve druhém

pak 176 pracovníků (36,3 %); je však třeba podotknout, že účast zástupců klinických pracovišť byla poněkud nižší, než tomu bylo u pracovníků teoretických ústavů.

Výsledky voleb nepřinesly žádná výrazná překvapení – stejně jako v minulých senátních volbách získal s velkou převahou největší počet hlasů prof. Jan Krejssek, který také jako jediný v obou kolech překonal hranici 50 % platných hlasů; svoji oblibu z minulých let si udrželi i další dlouholetí členové senátu – prof. Červinková, prof. Bureš, prof. Fiala, či prof. Harrer. Mezi nově zvolenými zástupci zaměstnanců

byl rovněž doc. Kaška, který však byl jmenován proděkanem pro doktorské studijní programy. Rozhodl se proto svého členství v akademickém senátu vzdát a tudíž se stali členy senátu oba kandidáti na 24. místě – doc. Cerman a MUDr. Rejtarová. První zasedání senátu v novém složení proběhlo 8. února 2016.

Rád bych také poděkoval za obětavé zajištění průběhu voleb jak celé volební komisi, zejména její místopředsedkyni MUDr. Renátě Ferenčíkové, Ph.D., tak i pracovníkům OVT, kteří poskytli neocenitelnou technickou pomoc při vyhodnocení výsledků voleb.

MUDr. V. Mašín, Ph.D.

Noví proděkani

prof. MUDr. Sylvie Dusilová Sulková, DrSc. proděkanka pro vědeckou činnost

Narodila se v Náchodě a vyrůstala v Přelouči, kde absolvovala gymnázium. Na Fakultě všeobecného lékařství UK v Praze promovala v roce 1980. Složila atestaci z vnitřního lékařství prvního a druhého stupně, nástavbovou atestaci z nefrologie a z klinické osteologie. Habilitační práci v oboru vnitřní lékařství obhájila na 1. LF UK v roce

1995; v roce 2003 se stala profesorkou Univerzity Karlovy v Praze v tomtéž oboru.

Většinu svého profesního života se prof. Dusilová Sulková věnuje nefrologii, zejména chronickému onemocnění a selhání ledvin a metodám jeho léčby, včetně diagnostiky a léčby doprovodných komplikací (mj. renální metabolická kostní nemoc). V Hradci Králové pracuje od března 2006 (s přestávkou v letech 2010–2012, kdy byla vedoucí lékařkou klinického oddělení Kliniky nefrologie IKEM). V prvním období byla vedoucí nefrologické skupiny na 3. interní gerontometabolické klinice. Od roku 2012 je vedoucí lékařkou Hemodialyzačního střediska FN Hradec Králové. Současně působí jako profesorka v rámci Katedry interních oborů na LF UK HK. Od roku 2006 je členkou Vědecké rady LF UK v Hradci Králové.

Je členkou výboru České nefrologické společnosti, opakovaně působila jako vědecká sekretářka, v letech 2004–2006 byla předsedkyní ČNS a do této funkce byla zvolena i pro dvouleté období od června 2016. Je čestnou členkou České nefrologické společnosti, Slovenské nefrologické společnosti a Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP. Aktivně publikuje, je hlavní autorkou několika monografií (Hemodialýza, Maxdorf 2000; Renální osteopatie, Maxdorf 2007 a další) a spoluautorkou řady odborných knih a učebnic (z nejnovějších např. Rychlík I. a kol: Budoucnost farmakoterapie v nefrologii, Mladá Fronta 2015; Tesař V., Viklický O.: Klinická nefrologie, Grada 2015).

Od roku 2006 vede prof. Dusilová Sulková časopis Aktuality v nefrologii (www.tigis.cz), je členkou redakční rady dalších domácích časopisů a periodik (mj. Vnitřní lékařství) a jednoho časopisu zahraničního. Získala i manažerské vzdě-

lání na úrovni MBA, v roce 2004 absolvovala tříleté externí studium při Prague International Business Scholl.

Prof. MUDr. Sylvie Dusilová Sulková, DrSc. žije v Praze na Jižním Městě, avšak období od jara do podzimu tráví na chatě blízko Přelouče. Je vdaná (podruhé), syn Štěpán je dětský psychiatr. Za svůj hlavní koníček považuje svoji práci, ale zároveň má ráda procházky přírodou, ráda čte, poslouchá hudbu, navštěvuje hezká místa (včetně hezkých kaváren), ráda se setkává s přáteli a rekreačně hraje golf.

Ve své nové roli proděkanky pro vědeckou činnost by se ráda soustředila na propojení teorie s klinikou, i na hledání společných cest mezi fakultou a zdravotnickými institucemi.

doc. MUDr. RNDr. Milan Kaška, Ph.D. proděkan pro doktorské studijní programy

Narodil se v roce 1951 v Kostelci nad Orlicí, po maturitě na zdejší SVVŠ v roce 1969 byl přijat na Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, kde v roce 1974 úspěšně dokončil studium oboru mikrobiologie a doktorát přírodních věd obhájil o rok později v rámci studijního pobytu na MBÚ ČSAV v Praze-Krči.

V letech 1977–1982 pokračoval ve studiu na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové, obor Všeobecné lékařství a pracoval na částečný úvazek jako asistent na její katedře morfologických věd. Po promoci v roce 1982 nastoupil jako sekundární lékař Chirurgické kliniky FN HK. V letech 1985 a 1991 složil první resp. druhou atestaci z chirurgie. Od roku 1991 zastával pozici vedoucího lékaře JIP Chirurgické kliniky FN v Hradci Králové a začal působit jako odborný asistent Katedry chirurgie LF UK HK. Svoji habilitační práci v oboru Chirurgie obhájil v roce 2004. V r. 2006 byl doc. Milan Kaška jmenován vedoucím katedry chirurgie a v této funkci provedl ve spolupráci s dalšími vedoucími a učiteli pracovišť preklinických i klinických oborů řadu změn v rámci modernizace kurikula výuky chirurgie. V poslední době se intenzívně věnuje klinickému i experimentálnímu výzkumu ve svém oboru.

Docent Kaška je členem řady tuzemských i zahraničních odborných společností: European Society of Parenteral and Enteral

Nutrition (ESPEN), World Society of Abdominal Compartment Syndrome (WSACS), European Pancreatic Club, Česká chirurgická společnost (ČCHS) ČSL JEP, Česká společnost anesteziologická a intenzivní medicíny při ČLS JEP, Česká společnost pro parenterální a enterální výživu (ČSPEN). Kromě odborných orgánů naší LF je členem vědecké rady UO v Brně a komisí pro DSP na LF UK v Plzni. Jako jmenovaný odborník působí aktivně v oborové radě pro lékařské vědy GA UK a v panelu AZV MZ jako zpravodaj výzkumných projektů.

Mezi zájmy doc. Kašky patří divadla malých forem, především pražský Semafor, folková a country hudba, sport aktivně i pasivně – v mládí se velmi úspěšně věnoval atletice v rámci naší republiky i Evropy a byl mj. oceněn titulem mistr sportu. Zajímá se o literaturu všeho druhu, vaření, pěstování květin, řemeslné práce a jeho koníčkem je i cestování.

prof. PharmDr. Emil Rudolf, Ph.D.
proděkan pro výuku v angličtině
přednosta Ústavu lékařské biologie a genetiky LF UK HK

Prof. Rudolf se narodil v roce 1970 v Hradci Králové. Gymnaziální studia ukončil v roce 1988 maturitou. Studium na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové zakončil v roce 1993 a v témže roce nastoupil na Ústav lékařské biologie a genetiky Lékařské fakulty v Hradci Králové jako asistent. Po absolvování základní vojenské služby pokračoval ve své práci na ústavu, kde v roce 2000 získal titul

Ph.D. V roce 2005 byl jmenován docentem a v roce 2013 profesorem pro obor Lékařská biologie a genetika. Od roku 2005 je členem oborové rady studijního oboru Lékařská biologie a genetika, členem oborové rady studijního oboru Pharmacognosy and Toxicology of natural compounds byl jmenován v roce 2015. Ve své pedagogické činnosti se již od roku 1994 podílí nejenom na pregraduální výuce či výuce v přípravných kurzech pro studium na medicíně (v českém i anglickém programu), ale byl a stále je školitelem diplomových prací, SVOČ a postgraduálních studentů.

Ve své vědeckovýzkumné činnosti se zaměřuje na spektrum témat souvisejících s nádorovou biologii ve vybraných modelech lidských maligních onemocnění, s obzvláštním důrazem na stresovou signalizaci a její vztah k chemorezistenci. Dále pak na charakterizaci funkčních vztahů mezi regulací autofágie, buněčné smrti a senescence. V rámci svého výzkumu absolvoval stáže a výzkumné pobyty v Německu i ve Spojených státech. Je také členem českých i zahraničních odborných společností a několika redakčních rad zahraničních časopisů. Výsledky svých výzkumů publikoval celkem v 76 publikacích (většina mezinárodních s IF), je autorem i 7 kapitol v monografiích a několika učebních textů. Za svou vědeckou práci získal i několik ocenění, např. v roce 2001 Fingerlandovu cenu za nejlepší práci z morfologických oborů a v roce 2002 The International Society for Preventive Oncology president's award for scientific excellence. V rámci svých vědeckých aktivit dále pravidelně recenzuje rukopisy odborných sdělení pro mezinárodní časopisy, hodnotí návrhy grantových projektů, pravidelně přednáší a dlouhodoběji se věnuje práci pro grantovou agenturu UK.

Robotické centrum – současný stav a plány

Začátkem prosince 2015 byl na centrální operační sály Bednova pavilonu přivezen v mnoha krabicích robotický operační systém daVinci Xi. Jedná se o nejmodernější verzi operačního robota umožňující roboticky asistované komplikované onkologické operace. Jde zejména o radikální prostatektomii, nízkou resekci rekta a hysterektomii s lymfadenektomií. Hradecká fakultní nemocnice se tímto připojí k současným centrům nabízejícím pacientům robotické operace. Ta jsou v současné době v Ústřední vojenské nemocnici (UVN), Nemocnici Na Homolce, Fakultní nemocnici Olomouc, Masarykově nemocnici Ústí nad Labem, Nemocnici v Novém Jičíně a v Mostišti na Vysočině.

Na prvním místě je nutné vysvětlit, že název operační robot je poněkud nepřesný. Nejedná se o robota ve smyslu, jak ho poprvé popsal Karel Čapek. Tento operační robot neudělá sám o sobě žádný výkon nebo pohyb. Celou operaci provádí operatér, který sedí za tzv. konzolí. Operuje pomocí speciálních nástrojů, které má navlečené na palce a prostředníky obou rukou.

Robotický systém daVinci se skládá ze 3 součástí. První je operační konzole, popsaná výše, která navíc operátorovi umožňuje vysoce kvalitní trojrozměrný obraz ope-

Ovládání robota operatorem rukou (převzato z firemního manuálu)

račního pole. Druhá se nazývá patientský systém. Jedná se o speciálně tvarovaný stroj, který drží 3D kameru a vykonává s operačními nástroji vlastní operaci. Systém Xi na rozdíl od starších modelů přináší nejvíce zlepšení právě u tohoto patientského systému. Třetí součástí je počítačová věž, která je v podstatě mozkem celého systému.

Zde se převádějí pohyby a záměr operátora k operačním nástrojům.

Robotem asistované operace jsou jednou z největších inovací v chirurgii, srovnatelnou s nástupem laparoskopického operování. Jejich historie je relativně velmi krátká. První operace radikální prostatektomie, byla provedena v roce 2000 a v České republice v roce 2005. Za tu dobu si tato operační metoda vydobyla velmi významné postavení. Nejčastějšími operacemi ve světě jsou radikální prostatektomie a hysterektomie. Například v USA je v současné době provedeno okolo 80 % prostatektomií roboticky, ve Švédsku 90 % a v České republice asi třetina.

V den přivezení robotického systému na operační sály FN HK, 1. prosince 2015, proběhl v Senátu Parlamentu ČR seminář týkající se robotické chirurgie, možností jejího rozvoje a úhrad od zdravotních pojišťoven. Ten skončil příslibem rychlejšího projednání standardních úhradových mechanismů u vybraných výkonů. V České republice byl milníkem v úhradách rok 2011. Tehdejší ministr zdravotnictví po podobném semináři vydal dopis, kde určil, že radikální prostatektomie, hysterektomie pro nádor a resekce rekta by měla být prováděna robotem asistovaně a tyto výkony by měly být hrazeny z veřejného pojištění. Tento dopis vešel do historie jako Hegerův dopis a ve své době sehrál pozitivní roli. Od té doby se toho v úhradách za robotem asistované operace moc nezměnilo. Proto byl prosincový seminář velmi přínosný. Pokud budou přísliby naplněny, má robotem asistované operování velkou budoucnost. Jde především o vysoce efektivní a přesné operování, které je velkým benefitem pro pacienty.

Na rozdíl od České republiky, kde robotická chirurgie spíše stagnuje nebo dokonce zažívá jistý útlum, ve vyspělejších

zemích zaznamenala velký rozvoj. A to je velká škoda. Kromě výše zmíněných tří onkologických operací se robotem asistované operace výrazně prosadily také u resekcí ledvin pro nádor. Svoji přesností a precizností umožňují resekovat i velké nádory při zachování ledviny. Toto je velmi důležité také proto, že Česká republika má největší incidenci zhoubných nádorů ledviny na celém světě. Výhodou robotických operací je vysoká onkologická bezpečnost, minimální invazivní přístup a šetření zbytku postižené ledviny. Ty nejsou dosažitelné laparoskopicky a obtížně otevřeným přístupem.

Další významné oblasti, kde se robotická chirurgie výrazně rozvíjí je kardiovaskulární a cévní chirurgie. Je třeba zmínit, že operatéri z Nemocnice Na Homolce patří k nejvyšší světové špičce u robotem prováděných operací. Další oblastí jsou robotické operace jazyka prováděné ORL operátory a mnoho dalších chirurgických oblastí.

Pevně věříme, že se podaří robotem asistované operace úspěšně provádět také v Hradci Králové. První a druhá operace – Robotem asistovaná radikální prostatektomie – byla provedena 27. a 28. 1. 2016. Operace byly provedeny urologickým týmem. Dne 29. 1. 2016 byla provedena první chirurgická operace.

Během první poloviny února byly pak provedeny další tři urologické robotické operace. Operace a pooperační průběh u těchto operací byl velmi dobrý. Plánujeme tento moderní operační přístup nadále rozvíjet.

Pacienti našeho města a celého regionu si to jistě plně zaslouží.

*doc. MUDr. Miloš Brodák, Ph.D.
Urologická klinika LFUK a FN HK*

Nemocniční lékárna aneb Co se změnilo za posledních dvacet let?

Nemocniční lékárna prošla v posledních 20 letech značnými proměnami, pokud se týká prostorových podmínek, tak i rozsahu činností. Na počátku devadesátých let působila v prostorách, které neodpovídaly požadavkům na provozování lékárny. Největší problémy byly v oblasti podmínek pro přípravu léčiv. Dále se lékárna nacházela v situaci, kdy neměla podmínky pro to, aby mohla zajistit celé spektrum lékárenské péče, které Fakultní nemocnice potřebovala – zejména pak možnost přípravy sterilních léčiv.

V druhé polovině devadesátých let bylo proto rozhodnuto o zásadní rekonstrukci a přístavbě lékárny. Celý projekt se podařilo úspěšně realizovat a od poloviny roku 2000 sídlí lékárna v nových prostorách. Náklady na celou akci činily kolem 45 mil. Kč.

V dalším období bylo třeba ještě vyřešit oblast přípravy cytotoxických léčiv. Zpřísnující se požadavky zákona o léčivech a Evropského lékopisu si vyžádaly komplexní řešení i této problematiky. Detašované Oddělení přípravy cytostatik se vystavělo do Bašteckého pavilonu a bylo i podmínkou pro provoz/fungování Komplexního onkologického centra. Do provozu bylo spuštěno v roce 2009.

Nejnovějším pracovištěm Nemocniční lékárny Fakultní nemocnice Hradec Králové je Lékárna U Modrého robota – samostatné pracoviště výdeje léčiv v Pavilonu interních

oborů. Důvodem vybudování byla potřeba přiblížit výdej léků ambulantním pacientům především z tohoto pavilonu. Lékárna byla otevřena 11. května 2015, náklady na vybudování činily 17 mil. Kč.

JEDNOTLIVÁ ODDĚLENÍ NEMOCNIČNÍ LÉKÁRNY Lékárna U Modrého robota

Je umístěna v Pavilonu interních oborů a je nejnovějším oddělením lékárny. Hlavní náplní je výdej na recepty pro ambulantní pacienty a současně i zásadně rozšířený sortiment volného prodeje. Jedním z důvodů vybudování tohoto pracoviště bylo zajistit rovnoměrnou dostupnost lékárenské péče pro pacienty v celém areálu nemocnice. Od doby rekonstrukce hlavní budovy lékárny se „centrum“ FN posunulo. A právě v nových pavilonech je generována velmi významná část receptů.

Lékárna byla koncipována jako moderní, otevřená, příjemná pro pacienty. Má tři výdejní místa pro výdej na lékařský předpis a jedno na volný prodej. Zde je umístěn tzv. „lékárenský robot“. Jde o první použití tohoto moderního automatu v nemocniční lékárně v ČR. Umožňuje velmi racionální skladování velkého množství léčiv - celkově je v něm nyní uloženo asi 12 000 balení. Zrychluje výdejní práci lékárníka – zejména pak v případech receptů vystavených ve FN. Každý recept je opatřen tzv. QR kódem – kromě identifikace pacienta a předepisujícího lékaře je v tomto kódu obsažena i informace o druhu a počtu předepsaných léčiv. Sejmutím kódu se tyto informace automaticky přenášejí do lékárenského systému a současně i umožňují výdej z robota. Výdej je rychlý (trvá řádově 7–9 vteřin) a díky tomu umožňuje lékárníkovi věnovat více času komunikaci s pacientem. Propojení informací o předepsaných léčivech v nemocničním a lékárenském systému zvýšilo bezpečnost výdeje díky vzájemné kontrole předepsaného a vydávaného léku. Pro lékaře je také velmi praktické, že v rámci nemocničního systému má k dispozici při vystavování receptu informace o aktuální dostupnosti příslušného léku v nemocniční lékárně, včetně informace o jeho ceně a úhradě.

Současný sortiment Lékárny U Modrého robota je 2 400 druhů léků pro výdej na lékařský předpis a 2 000 druhů přípravků určených pro volný prodej.

Od 1. června 2015 Lékárna U Modrého robota převzala funkci lékárenské pohotovostní služby a pracuje v těsné součinnosti s lékařskou pohotovostí. Výhodou pro pacienty je snadná a pohodlná dostupnost lékárny a léků. Jedná se o jedinou nepřetržitou lékárenskou pohotovost v Královéhradeckém i Pardubickém kraji.

Oddělení výdeje pro veřejnost

Je umístěno v hlavní budově Nemocniční lékárny a je koncipováno podle klasického lékárenského uspořádání dispenzačních boxů,

Lékárna U Modrého robota

zajišťujících vysokou míru diskrétnosti pro pacienty. Jsou zde čtyři výdejní místa pro farmaceuty a jedno výdejní místo pro farmaceutické asistentky vydávající zdravotnické prostředky. Oddělení veřejného výdeje v hlavní budově má plný sortiment odpovídající FN, aktuálně obsahuje 6 tisíc položek, pokrývá široké spektrum preskripce Fakultní nemocnice Hradec Králové od léčivých přípravků po speciální zdravotnický materiál.

Po otevření druhého oddělení veřejného výdeje v květnu 2015 došlo ke snížení průměrné čekací doby pro pacienty a zvýšil se tak časový prostor pro uspokojení většího počtu pacientů i čas na komunikaci. Výnosy z činností obou veřejných částí nemocniční lékárny významně přispívají k pozitivní ekonomické bilanci FN.

Oddělení zdravotnického materiálu

Další detašované pracoviště Nemocniční lékárny, zabezpečuje pro všechna klinická pracoviště FN HK zdravotnické prostředky spotřebního charakteru a infuzní roztoky (IR). Nároky na činnost tohoto oddělení se stále zvyšují i díky nové legislativě týkající se zdravotnických prostředků. Aktuální sortiment činí 11 800 položek.

Oddělení přípravy cytostatik

Jedná se o detašované pracoviště lékárny umístěné v pavilonu prof. Bašteckého. Na oddělení je prováděna příprava léčiv s obsahem cytotoxických látek pro parenterální podání na základě individuálního předpisu pro konkrétního pacienta. Naprostá většina příprav je určena pro ambulantní i hospitalizované pacienty FN HK, menší množství je připravováno též pro externí subjekty. Vzhledem k charakteru připravovaných léčiv a jejich způsobu podání musí příprava probíhat za velmi přísných podmínek a striktního dodržování pravidel. Centralizovaný způsob přípravy zajišťuje vysoký standard a kvalitu připraveného léčiva, vysokou bezpečnost a zároveň úspornější zacházení s léčivými a pomocnými materiály.

Cytostatika pro parenterální podání je nutné připravovat za aseptických podmínek, aby finální produkt byl sterilní a současně je třeba před negativními účinky cytostatik chránit pracovníky. Proto jsou pracovní prostory umístěny v tzv. čistých prostorech s definovanými třídami čistoty. Samotná příprava musí probíhat v třídě čistoty A a tato třída musí být umístěna v třídě čistoty C. Z tohoto důvodu je ze zákona povinnost připravovat tyto látky v tzv. kontrolovaném pás-

Oddělení přípravy cytostatik

mu. Z důvodu zajištění sterility léčiva a současně ochrany pracovníků musí příprava probíhat v tzv. izolátorech. Naše oddělení je vybaveno 3 izolátory typ Envair CDC F.

Pro přípravu cytostatik se ve FN HK používá speciální software CATO. Řeší komplexně chemoterapii, tj. její plánování, on-line vystavení předpisu, kontrolu a propuštění pro přípravu, samotnou přípravu, potvrzení aplikace, kusovou

Příprava sterilních léčiv

evidenci léků a pomocného materiálu. Díky tomuto programu se ve FN HK připravuje tzv. gravimetrickým způsobem. Pracovník provádějící přípravu je programem naváděn krok za krokem a každý jednotlivý krok je ověřen zvážením pomocí vah umístěných v izolátoru, což výrazně snižuje chybovost při přípravě a riziko omylu či záměny. Každý úkon při přípravě je řádně dokumentován.

Oddělení přípravy léčiv

Toto oddělení zajišťuje veškerou přípravu léčiv pro ambulantní pacienty i pro klinická pracoviště, mimo cytostatik. Příprava léčiv je v běžných lékárnách čím dál méně dostupná, a proto je realizováno stále více příprav na recepty z terénu. Součástí oddělení je úsek přípravy sterilních léčiv, kde se mimo běžných sterilních léčiv připravuje především parenterální výživa typu ALL-IN-ONE, ať již pro dospělé pacienty či novorozence. Pro přípravu sterilních léčiv také platí přísné požadavky na čistotu prostředí a hygienu – musí probíhat v třídě čistoty A.

Oddělení klinické farmacie

Vzniklo k roce 2012 a tím se začala naplňovat dlouhodobá snaha realizovat v rámci FN HK klinickou farmacii. Oddělení klinické farmacie poskytuje standardní klinicko-farmaceutickou péči pro pacienty a standardní klinicko-farmaceutický servis pro lékaře. Klinický farmaceut se aktivně podílí na revizi a úpravě farmakoterapeutických režimů pacientů ve zdravotnickém zařízení lůžkové nebo ambulantní péče. Provádí zejména hodnocení medikace při příjmu pacientů do zdravotnického zařízení (záchyt duplicit, závažných lékových interakcí, identifikace rizikových lékových anamnéz). Hodnotí medikaci během hospitalizace pacienta, zásahy do farmakoterapeutických režimů s ohledem na individuální charakteristiky nemocného, systematicky v průběhu jeho hospitalizace konziliárně (v průběhu hospitalizace i v ambulantní péči), navrhuje finální lékové anamnézy

při propuštění pacienta ze zdravotnického zařízení, podílí se na edukaci pacienta před propuštěním. Všechna doporučení probíhají na základě podrobné znalosti chorobopisu pacienta, výsledků biochemických, hematologických, mikrobiologických aj. testů komplementu, na základě znalostí záměru a požadavku ošetřujícího lékaře a jsou písemně zaznamenána v dokumentaci pacienta.

V současné době pracují kliničtí farmaceuti pravidelně na 4 klinikách – na III. interní gerontometabolické klinice, Klinice onkologie a radioterapie, Dětské klinice a IV. interní hematologické klinice, pro ostatní kliniky je poskytována konziliární péče.

Pracovníci tohoto oddělení se podílejí i na činnosti Lékového informačního centra, což je společné pracoviště s Farmaceutickou fakultou UK.

Oddělení zásob

Zajišťuje komplexní zásobování léčivy pro celou FN, včetně zajištění specifických a neregistrovaných léčiv a zabezpečuje jejich výdej na žádanky. K dalším činnostem patří běžná informační činnost, spolupráce s Lékovou komisí FN HK.

Oddělení kontroly a labochemikálií

Jeho úkolem je kontrola léčiv, zejména pak připravovaných na žádanky. Současně zabezpečuje dodávky a přípravu labochemikálií.

Z dalších činností a aktivit nemocniční lékárny je třeba zmínit:

- nemocniční lékárna je od roku 2006 držitelem certifikátu managementu kvality ISO 9001:2008.
- nová legislativa přinesla aktivní zapojení farmaceutů do klinického hodnocení léčiv
- farmaceuti jsou zapojeni do výuky studentů FaF – v předmětech sociální farmacie, lékárenství, farmaceutická péče a klinická farmacie. V lékárně se také uskutečňuje odborná praxe studentů farmacie i praktická výuka studentů VOŠ – obor diplomovaný farmaceutický asistent.
- lékárna je akreditována MZD pro specializační vzdělávání farmaceutů v oborech nemocniční lékárenství, klinická farmacie a veřejné lékárenství.

Lékárna v číslech

počet receptů 158 tisíc
počet poukazů 19 tisíc
počet žádanek 95 tisíc
počet připravených cytostatik 33 tisíc
počet ALL-IN-ONE 13,5 tisíc
roční obrát 1,95 mld. Kč

Současné personální obsazení lékárny:

81 zaměstnanců
z toho je 26 farmaceutů a 28 farmaceutických asistentů

Za uplynulé období se podařilo zajistit odpovídající prostory, vybavení i personál a Nemocniční lékárna je schopna pokrývat veškeré požadavky, které jsou kladeny na specializovanou lékárenskou péči ve FN HK.

Mgr. Jiří Kotlář, vedoucí lékárník

Noví vedoucí pracovníci

prof. MUDr. Antonín Krajina, CSc., EBIR
přednosta Radiologické kliniky FN HK

Prof. MUDr. A. Krajina, CSc. se narodil v roce 1958 v Havlíčkově Brodě. Středoškolské vzdělání ukončil maturitou na gymnáziu v Chotěboři. V letech 1977–1983 absolvoval studium LF UK v Hradci Králové obor Všeobecné lékařství. V roce 1983 zahájil interní vědeckou aspirantu na Katedře radiologie u prof. MUDr.

L. Steinharta, DrSc., kterou ukončil v roce 1989. V letech 1991–1992 absolvoval pracovní pobyt v Ústavu Charlese Dottera na Oregonské Univerzitě v Portlandu. Jeho školitelem byl prof. Josef Rosch a Frederick Keller v oboru intervenční radiologie. Po složení atestace z radiologie v roce 1992 až do roku 2013 pracoval ve funkci vedoucího lékaře oddělení Angio a intervenční radiologie na Radiologické klinice v Hradci Králové. V roce 2006 složil nástavbovou atestaci z intervenční radiologie a v roce 2007 atestaci z neuroradiologie. Od roku 1999 je fellow Kardiiovaskulární intervenční společnosti Evropy

a od roku 2011 má evropskou kvalifikaci v intervenční radiologii (European board of Interventional Radiology – EBIR). V letech 2013–2015 působil jako předseda ústních zkoušek Evropské atestace z intervenční radiologie.

V rámci intervenční radiologie v uplynulých dvou desetiletích jeho výzkumná činnost byla zaměřena na endovaskulární léčbu portální hypertenze, endovaskulární léčbu cévních onemocnění mozku a míchy, podílel na výzkumu a vývoji léčby hrudní a břišní aorty pomocí stentgraftu. V posledních letech byl zaměřen na zavedení endovaskulární léčby akutních ischemických cévních mozkových příhod a v souvislosti s přestěhováním oddělení Angio do pavilonu chirurgických oborů, i léčebnou embolizací ke stavění traumatického krvácení.

Je aktivním členem Světové federace intervenčních neuroradiologů (WFITN), členem CIRSE, kde působí jako člen programového výboru Evropského kongresu, člen Evropské společnosti pro minimálně invazivní neurologii, kde je poslední 2 roky členem výboru této společnosti, dále je členem českých radiologických společností a pracuje ve výboru České společnosti pro intervenční radiologii, kde vede sekci intervenční neuroradiologie. Dále je členem editní rady časopisu Cardio Vascular and Interventional Radiology (IF 2,00). Spolu s prof. MUDr. P. Hülkem, CSc. v roce 2014 vydali pro tento časopis směrnice pro léčbu Transjugulárních

intrahepatálních portosystémových spojek. Dále se podílí na tvorbě směrnic pro endovaskulární léčbu ischemických cévních mozkových příhod, a to v rámci odborných společností ESMINT, CIRSE a ČSIR.

Pracuje jako posuzovatel pro řadu odborných časopisů, nejvíce pro Cardiovascular Interventional Radiology, Journal of Vascular Interventional Radiology, European Journal of minimally invasive neurological therapy, Acta Radiologica Scandinavica, Česká a slovenská neurochirurgie a neurologie a další. Od roku 2015 byl jmenován členem Akreditační komise MZ ČR pro Radiologii. Od roku 2014 je členem panelu Agentury zdravotnického výzkumu MZ. Vedl nebo vede doktorandské studium u 15 lékařů, od roku 2014 je členem poradního sboru ředitele FN HK, od roku 2015 je garantem oboru Radiologie na LF UK.

Od roku 1999 je pravidelně zván na zahraniční intervenční kongresy v Evropě, do Spojených států, Japonska a Koreje. V roce 2013 pracoval 1 rok jako člen výboru European Society of Radiology na přípravě evropského kongresu, kde byl mnoho let aktivním a vyzvaným řečníkem. Ve FN HK uspořádal ve spolupráci s prof. Petrem Hůlkem 11. ročníků mezinárodního kurzu techniky transjugulárních intrahepatálních portosystémových spojek a dále 3 ročníky kurzu techniky neurointervenční radiologie ve spolupráci s prof. Naci Kocerem z University Istanbul a doc. Kamilem Zelenákem z Jeseniovy Univerzity v Martině.

Jeho hlavním záměrem ve funkci přednosty Radiologické kliniky bude sladit nálezy vyšetření s požadavky kliniků. Kapacitu CT se podařilo vyřešit v roce 2015, nicméně nadále hlavním problémem zůstává nízká propustnost MR vyšetření ve FN. Dále je třeba významně rozšířit počet radiologů v tréninku vzhledem k narůstajícím potřebám hlavně CT a MR vyšetření v celém kraji. Prof. Krajina zastává stanovisko centralizace těchto nákladných vyšetřovacích metod do FN HK.

Ludmila Němcová vedoucí sociálního oddělení

Pochází z Hradce Králové, absolvovala nástavbové studium na Střední sociálně právní škole v Praze. Do Fakultní nemocnice nastoupila v roce 1991 jako sociální pracovnice Oddělení sociální péče, s detašovaným pracovištěm AT (alkoholismus a toxikomanie) ambulance Psychiatrické kliniky. Práci se závislými lidmi se vlastně věnuje dosud.

V roce 1996 Ludmila Němcová ukončila pomaturitní specializační studium pro sociální službu ve zdravotnictví na brněnském IDVPZ. Tamtéž absolvovala i sebezkušenostní psychoterapeutický výcvik zakončený zkouškou v roce 1996. Od r. 2005 je registrovanou zdravotně sociální pracovnící. V roce 2009 jí byla přiznaná odborná způsobilost k výkonu zdravotnického povolání adiktolog.

Své zkušenosti z práce se závislými lidmi využívala při přednáškové a preventivní činnosti pro žáky a studenty. Dlouhodobě se spolupodílí na seznámení studentů LF UK HK

s problematikou sociální práce nejen ve zdravotnictví. Aktivně se účastní odborných konferencí sociálních, adiktologických i psychiatrických. V roce 1992 byla jako koterapeut u založení socioterapeutického a psychoterapeutického klubu abstinujících (A-P klub Hradec Králové), tento klub vede jako terapeut od r. 2008 dosud. Na odborné konferenci AT a Společnosti návykových nemocí, konané v Hradci Králové v roce 2002, referovala o práci s A-P klubem. Za tento referát obdržela cenu Skálova institutu za nejlepší referovanou práci středním zdravotnickým personálem.

Ludmila Němcová je vdaná, má dvě dospělé děti. Za velmi důležité pro sebe považuje svoji rodinu a vnoučata. Mezi její zájmy patří hudba, zpěv, příroda, trampování a poslední dobou jí na spoustu krásných a zajímavých míst zavedl nejnovější koníček, geocaching.

doc. MUDr. Sylva Skálová, Ph.D přednostka Dětské kliniky FN HK

Doc. Skálová se narodila v roce 1964 v Praze. Po maturitě na Gymnázium v Pardubicích v r. 1982 vystudovala v letech 1982-1988 Fakultu dětského lékařství (nynější II. lékařská fakulta) Univerzity Karlovy v Praze. Po promoci nastoupila na Dětskou kliniku Fakultní nemocnice v Hradci Králové, kde působí dodnes. Atestaci z pediatrie I. stupně složila v r. 1991, II. stupně v roce 1997 a atestaci z dětské nefrologie v r. 2006. Doktorskou dizertační práci v oboru Pediatrie obhájila na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové v roce 2007. Habilitační práci pak rovněž na Lékařské fakultě v Hradci Králové obhájila v dubnu 2010 a byla 1. 10. 2010 jmenována docentkou pro obor Pediatrie. V dubnu až květnu 2008 absolvovala doc. Skálová odbornou stáž na Oddělení dětské nefrologie v Children's Hospital of East Ontario v kanadské Ottawě. Kromě pediatrie v celé její šíři je jejím hlavním zájmem dětská nefrologie, zvláště pak problematika nefrotického syndromu, tubulopatií a minerálního metabolismu. Na toto téma publikovala 48 odborných prací v domácím i zahraničním tisku (19 v časopisech s IF). Doc. Skálová je též autorkou 6 kapitol ve 3 odborných monografiích či učebnicích. Je pravidelnou aktivní účastnicí řady domácích i zahraničních kongresů s pediatrickou a pediatricko-nefrologickou tematikou, kde dosud přednesla přes 150 odborných sdělení, moderovala řadu bloků a workshopů, úspěšně též pořádala Pracovní dny dětské nefrologie s mezinárodní účastí, a to v r. 2010 v Hradci Králové.

Doc. Skálová je rovněž zkušeným pedagogem v rámci pre- i postgraduálního vzdělávání, působí ve funkci předsedkyně Komise pro státní rigorozní zkoušky v oboru Pediatrie na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové, dále je členkou Atestační komise pro specializační atestace v oboru Dětská nefrologie a místopředsedkyní Akreditační komise pro dětskou nefrologii Ministerstva zdravotnictví. Je členkou výboru České pediatrické společnosti ČLS JEP a výboru Pracovní skupiny pro dětskou nefrologii České pediatrické společnosti.

Nekuřácká nemocnice

prof. MUDr. Jaroslav Malý CSc., odborný garant
lékařský náměstek pro interní obory FN HK

Fakultní nemocnice Hradec Králové jako významné a zodpovědné zdravotnické zařízení se připojila k Evropské síti nekuřáckých nemocnic. Kouření je proto zakázáno v celém areálu nemocnice až na několik vyhrazených kuřáckých míst, která jsou již od začátku roku 2016 zaměstnancům i pacientům k dispozici. Oficiálním termínem, kdy bude platit striktní zákaz kouření mimo vyhrazená místa, je 1. 5. 2016, nicméně již nyní bych chtěl všechny zaměstnance i návštěvníky požádat o jejich využívání.

Významnou součástí projektu je vybudování poradny pro odvykání kouření na Plicní klinice FN HK a také vyškolení zdravotnického personálu na jednotlivých klinikách v protikuřácké intervenci a poradenství při odvykání kouření. Poradna je již v provozu a obrátit se na ni může kdokoliv ze zaměstnanců nebo pacientů FN HK. Stačí se objednat telefonicky na čísle 495 834 377 nebo e-mailem stopkoureni@fnhk.cz. Školení personálu bude probíhat během roku.

Mezi další cíle našeho projektu patří i významné omezení prodeje cigaret v areálu nemocnice, což je v tuto chvíli kvůli komplikovaným majetkovým vztahům nemožné. Nicméně na tom budeme i nadále pracovat. Celý projekt je během na dlouhou trať, ale věřím, že se nám podaří ve FN HK vytvořit nekuřácké zdravotnické pracoviště a budu velmi rád, pokud alespoň částí našich zaměstnanců a pacientů pomůžeme zbavit se závislosti na kouření.

Děkuji všem za podporu nekuřácké nemocnice.

Zákaz kouření ve FN HK od 1. 5. 2016

MUDr. Vladimír Koblížek, Ph.D.

zástupce přednosta Plicní kliniky FN HK pro vědu a výzkum

Kouření cigaret je extrémně těžkou formou závislosti se škodlivými a životu nebezpečnými důsledky. Cigarety poškozují nejenom aktivní kuřáky, ale i všechny v jejich bezprostředním okolí. Hlavními následky jsou závažná a chronická onemocnění plic a dýchacích cest. Kouření cigaret má rovněž negativní dopady na kardiovaskulární systém, způsobuje srdeční infarkt a cévní mozkové příhody a současně vede k postižení cév dolních končetin, často až s jejich postupnou amputací. Cigaretový kouř je silně karcinogenní, kouření proto představuje výrazný rizikový faktor pro vznik několika typů maligních nádorů (rakoviny plic, rakoviny prsu, rakoviny dutiny ústní a jícnu a řady dalších). Kuřáci umírají o mnoho let dříve a s velkými subjektivními obtížemi. V neposlední řadě expozice cigaretovému kouři přispívá k rozvoji osteoporózy, poruchám plodnosti a závažnému poškození kvality zubů a pokožky.

Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK) je jedním z největších zdravotnických zařízení v České republice. Poskytuje komplexní zdravotní péči obyvatelům několika

krajů a vzdělávání studentům zdravotních škol a univerzit. Jako takové nemůže tolerovat kouření ve svých prostorách, ani připustit ohrožování pacientů, návštěvníků, studentů či zaměstnanců nemocnice škodlivým působením cigaretového kouře.

V letech 2012 a 2013 proběhl ve FN HK rozsáhlý průzkum výskytu cigaretové závislosti mezi zaměstnanci nemocnice a studenty prvních tří ročníků Lékařské fakulty v HK. Průzkumu formou osobního rozhovoru se zúčastnilo téměř 4000 respondentů. Jednalo se o více jak 80 % zaměstnanců FN HK a o 65 % studentů prvních tří ročníků hradecké Lékařské fakulty. V tuto chvíli víme, že pravidelnými kuřáky je 19,4 % současné zdravotnické populace, dalších 5,9 % osob kouří příležitostně, 14,7 % souboru se dokázalo závislosti v minulosti zbavit (jedná se o bývalé kuřáky) a nakonec 60 % nikdy nekouřilo. Největší zastoupení mezi celoživotními nekuřáky měli studenti a lékaři (80 % respektive 76,7 %), 54 % sester se prezentovalo jako nekuřáčky, mezi sanitáři a dalším pomocným personálem trvale nekouřilo pouze 30 %

pracovníků. S většimi riziky kouření se pojí zejména nižší úroveň vzdělání a noční práce na jednotkách intenzivní péče. Co nás poněkud překvapilo, bylo velmi rozdílné zastoupení kuřáků mezi jednotlivými klinikami. Pracoviště pečující o plicní onemocnění, onkologické nemocné, děti, těhotné ženy, kožní a zubní pacienty a o krevní onemocnění vykazovala výrazně nižší zastoupení kuřáků (od 0 do 15 %), stejně tak oddělení lékařské genetiky, soudního lékařství nebo prádelny. Naopak mezi pracovníky kuchyně, pohotovosti, neurochirurgie, jednotek interní intenzivní péče nebo infekč-

ní kliniky byl výskyt pravidelného kouření cigaret výrazně vyšší (dosahoval až 41 %).

Po více jak roční diskuzi se, na základě takto zmapované situace, rozhodlo vedení FN HK něco aktivně udělat. Po dvouměsíčním přípravném období vstoupila FN HK od 1. ledna 2016 do Evropské sítě nekuřáckých nemocnic. Během následujících 4 měsíců proběhne intenzivní informační kampaň a od 1. května 2016 bude kouření cigaret zcela zakázáno ve všech prostorách nemocnice s výjimkou několika málo vyhrazených kuřáckých míst (tzv. smoking points) učených pro těžce závislé zaměstnance a pacienty. Pro zájemce o ukončení škodlivé nikotinové závislosti je nově k dispozici bezplatná ambulance pro odvykání kouření na ambulanci Plicní kliniky. Do této ambulance se může objednat každý zaměstnanec nemocnice.

Primárním cílem projektu nekuřácké nemocnice je výrazně eliminovat kouření cigaret z prostor nemocnice a snížit tak rizikovou expozici pro zaměstnance, pacienty, studenty i návštěvníky FN HK. Sekundárním záměrem je pak redukce počtu závislých mezi zaměstnanci našeho nemocničního zařízení a edukační vliv směrem ke studentům a k široké veřejnosti. Víme, že k těmto cílům ještě povede velmi dlouhá a trnitá cesta. Již nyní se setkáváme s mnoha (někdy i nečekanými) obtížemi. Věřím však, že nakonec uspějeme a snížíme počty závislých a „zlepšíme ovzduší“ v naší nemocnici.

Angiolinka Artis Q.zen – první svého druhu v ČR

Oddělení intervenční kardiologie I. interní kardiologické kliniky FN HK otevřelo začátkem prosince loňského roku nově zrekonstruovanou katetizační laboratoř. Zásadní změnou prošla mimo jiné také angiolinka. Byl zde instalován v současné době nejmodernější angiografický přístroj

Artis Q.zen, který je zároveň prvním svého druhu v České republice (foto na titulní straně).

Oproti starší generaci angiografických přístrojů má Artis Q.zen větší plochý detektor s délkou stran 30x30 cm, novou výkonnější rentgenku, která umožňuje provádět déletrvající zákroky a v neposlední řadě i velkoplošný monitor, na kterém mohou lékaři v průběhu operace zobrazit až 24 různých video signálů vedle sebe. Přístroj poskytuje i mimořádně kvalitní obrazové výstupy a je vybaven 3D zobrazením a řadou pokročilých softwarových aplikací. Novinkou je funkce DynaCT

Cardiac, neboli CT zobrazení srdce. Software umožňuje i fúzi obrazových výstupů z CT a angia. „Nový rentgenologický přístroj významně zlepšil zobrazovací a diagnostické možnosti pro provádění výkonů, jako je např. výměna srdečních chlopní cévním způsobem bez nutnosti otevření hrudníku, která je pro pacienta mnohem šetrnější. Další výhodou je, že nový přístroj vydává nižší dávky rentgenového záření, a je tedy šetrnější k pacientovi i k lékařskému personálu,“ vysvětluje doc. MUDr. Josef Štásek, Ph.D., přednosta I. interní kardiologické kliniky FN HK.

Celá katetizační laboratoř prošla renovací, a třebaže není koncipována jako hybridní sál, je možné díky kvalitnímu přístrojovému vybavení provádět veškeré strukturální a koronární intervence, které jsou v tuto chvíli dostupné. „Nejčastěji provádíme diagnostické a léčebné zákroky na věnčitých tepnách, přičemž největší prospěch z těchto výkonů mají nemocní s infarktem myokardu. Pro ty je to základní a zcela dominantní léčba, která rozhoduje o jejich prognóze a kvalitě dalšího života. Další část, která se postupně rozvíjí, je péče o nemocné se srdečními vadami. Již řadu let provádíme zákroky u nemocných s vrozenými vadami a od roku 2009 také výkony u nemocných s chlopními vadami a aortálními stenózami,“ doplňuje doc. Štásek.

Nově zrekonstruovaná katetizační laboratoř je významnou investicí z prostředků Ministerstva zdravotnictví ČR. Celkové náklady představovaly 20 milionů Kč, z toho 6 milionů byla spoluúčasť FN HK. Investice zahrnuje i kompletní čtyřletý servis celého systému ze strany společnosti Siemens Healthcare.

-red-

Oční lékaři FN HK v Jordánsku projekt MEDEVAC

Tým dvou lékařů a sestry z Oční kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové operoval v Jordánsku během jednoho týdne 100 pacientů s velmi pokročilými stádii šedého zákalu. Dali tak všem šanci na přežití v těžkých podmínkách země zasažené uprchlickou krizí. Pomoc byla realizovaná v rámci mezinárodního projektu Ministerstva vnitra MEDEVAC. Svůj dík všem účastníkům zvláště mise vyjádřil i premiér ČR Bohuslav Sobotka.

Tým z Oční kliniky FN HK (prof. MUDr. Naďa Jirásková, Ph.D., FEBO – přednostka Oční kliniky FN HK, MUDr. Libor Hejsek, Ph.D., FEBO a Leona Kvasničková Lic.) operoval ve velmi komplikovaných podmínkách pacienty s pokročilými stádii šedého zákalu. Přes významné kulturními a jazykové rozdíly se jim podařilo bez komplikací úspěšně odoperovat 100 pacientů za pouhých 5 dní.

Jednalo se především o pacienty ve velmi těžkých životních situacích, kteří si tak potřebnou operaci nemohli dovolit. Často se jednalo o plně nevidomé pacienty s oboustranným velmi pokročilým šedým zákalem nebo dokonce i o léčbu jejich jediného oka. Pro tyto pacienty znamenalo zlepšení zraku zásadní změnu

a možnost přežití ve složitých podmínkách. Právě to je smyslem a důvodem existence takových projektů jako MEDEVAC. Díky velmi dobře odvedené práci je zájem, aby se tým Oční kliniky FN HK do Jordánska znovu vrátil. Podle předběžných informací by k tomu mělo dojít nejspíše již v dubnu tohoto roku. O dalším působení operačního týmu Oční kliniky Váš budeme na stránkách Scanu informovat.

-red-

Kam míří aplikovaný výzkum ve Fakultní nemocnici HK?

Aplikovaný výzkum je v současné době vnímán jako důležitý ukazatel inovační výkonnosti a konkurenceschopnosti každé země, a je proto podporován vládou ČR. Je také důležité zmínit, že aplikovaný výzkum a zejména pak jeho přínos v podobě inovací má být v budoucnu jedním z hlavních pilířů hodnocení výzkumných organizací.

Ve FN HK probíhá podpora aplikovaného výzkumu nyní již pravidelným vyhlášením interní soutěže typu „pre-seed“ nebo „proof of concept“, které umožňují financovat projekty pro ověření výsledků výzkumu jako např. výrobu prototypů, certifikovaných testů atp. Další alternativou pro „aplikační výzkumníky“ jsou projekty Agentury pro zdravotnický výzkum nebo Technologické agentury ČR. Projekty TAČR dokonce umožňují spojit se přímo s komerčními partnery a vyvíjet technologie společně tak, aby bylo zajištěno skutečné využití technologie v praxi. Několik takových projektů se již podařilo zakončit patentovou přihláškou, v některých případech i udělením patentem, jako např. cvičební a rehabilitační pomůcka (viz obrázek), dezinfekční směs jako potenciální léčivo. Další výsledky jsou pak ve fázi příprav patentové přihlášky nebo užitého vzoru jako např. různé typy doplňků stravy. Podání patentových přihlášek a vůbec celý proces ochrany duševního vlastnictví má ve Fakultní nemocnici Hradec Králové na starosti Centrum transferu biomedicínských technologií, které pak také hledá komerč-

ního partnera pro tyto výsledky výzkumu. Proces komercializace je úspěšný, pokud se podaří najít vhodného partnera, který podpisem licenční smlouvy potvrdí svůj zájem uvést technologii na trh. Centrum jedná o zmiňovaných technologiích s několika partnery, kteří o ně projevíli zájem. Pokud se skutečně podaří některou technologii licencovat, vyrobit a prodávat, bude to jistě velký úspěch nejen pro samotné výzkumníky, kteří budou moci podávat pacientům přípravky, které sami pro své pacienty vymysleli, ale také potvrzení správného směřování aplikovaného výzkumu ve FN HK.

Mgr. Lucie Bartošová, Ph.D., vedoucí CTBT

70 let Lékařské fakulty v Hradci Králové

J. E. Mons. Jan Vokál, biskup královéhradecký

Skromné začátky s velkými nadějemi. Tak možno uvést přemýšlení o Lékařské fakultě v Hradci Králové v jubilejním roce jejího vzniku. Byl to dobrý a záslužný počín, který už od počátku svědčí o síle lidského ducha a lásky k člověku. Ti, kdo s velkým elánem tenkrát dávali k dispozici své schopnosti, čas i srdce, si uvědomovali, že jsou na dobré cestě. Před 70 lety nebyl nikdo schopen dohlédnout to, z čeho se dnes radujeme. Myšlenka začít toto dílo dávala všem, kdo se angažovali pro jeho brzkou realizaci, jistotu, že vznik nové Lékařské fakulty v Hradci Králové je pozhnané dílo pro dějiny nejen východočeského regionu.

Sešedesátileté jubileum vysokého učení lékařské vědy nemá být jen milým ohlédnutím zpět. Nevede pouze ke vzpomínání na to, co bylo tenkrát v sázce. Každé jubileum totiž probouzí v člověku vděčnost. Ta nás však nenechává vězet jen v událostech minulosti. I když každá reflexe je nutná a připomene důležité momenty, na něž nelze zapomenout, je toto ohlédnutí zároveň pozváním k vykročení do dalších let. Do základů lékařské fakulty totiž vtiskli její protagonisté kus svého života s nadějemi, které v sobě ukrývají tajemství „nadčasovosti“.

Všechno, co se tady na světě pro člověka dělá, je poznamenáno i pravdou o člověku. Ta je krásná a plná velkých příslibů. Je v ní přítomna i dynamika života, který se nevyčerpává pouze limitem času. Není ani raněna tím, co se nám nepodaří dokonale uskutečnit. Tajemství obětavosti, důvěry, naděje a lásky překračuje totiž hranice věků i našich možností. Tímto tajemstvím je potom poznamenáno všechno, co člověk podniká. Proto radost z každého nového kroku při vytváření plánů, projektů a smělých idejí univerzitního studia v Hradci Králové, byla už odměnou všem jeho zakladatelům a příznivcům.

Je toho tolik, co by si zasloužilo pozornosti a co bylo vloženo do základů tohoto díla. Úhelným kamenem bylo však stále rostoucí nadšení lékařů, zdravotních sester, představitelů města a vůbec všech, kdo tomuto dílu – po lidsku řečeno „držel palce“, anebo ho provázal i modlitbou.

Byl to i pro královéhradeckou katedrálu Svatého Ducha svátek, když jedno zastavení tohoto jubilea se odehrávalo právě v jejích prostorách. Tato gotická stavba, která 700 let dominuje východočeské metropoli, měla 21. listopadu 2015 velký den. Pan biskup Mons. Jan Vokál začal svou homilii právě připomenutím této vzácné chvíle. Řekl: „*Vaše přítomnost zde v katedrálním chrámu, na místě, kam se lidé z Hradce Králové i z celé naší rozlehlé diecéze chodí po stáletí sklánět před Bohem, mě naplňuje zvláštním dojetím a úctou k vaší práci. Zde před oltářem se dnes schází společenství lidí, kteří svůj život zasvětili vědě a výzkumu, výuce i každodenní praxi při uzdravování člověka z nemoci těla i duše.*“

Krásna katedrální architektura v sobě ukrývá mimo jiné i jednotlivé etapy českých dějin od raného středověku do naší doby. Panorama starého města s dvouvěžným chrámem povzbuzovala, jak doufáme, i nadšené průkopníky rodící se lékařské fakulty. Povzbuzovala je v hodinách rozhodování u jednacích stolů, ale i při nemalých těžkostech, kterých každé dobré dílo není ušetřeno. Katedrálou 21. listopadu 2015 zněl zpěv chvály a díky: „*Te Deum laudamus... gratias agimus tibi propter magnam gloriam Tuam...*“ Zvuk královského nástroje – varhan, zvony, zpěv a liturgie, to všechno svou řečí oslovovalo přítomné v hloubkách jejich myšlenek i srdcí. V závěru kázání pan biskup Jan řekl: „*Vám všem, vedoucím představitelům, pedagogům, pracovníkům i studentům Lékařské fakulty i Fakultní nemocnice bych chtěl ze srdce popřát, aby se z vaší práce nikdy nevytratilo povědo-*

mí o tom, co je skutečným cílem lidského života. V něm totiž neplatí, že vyhraje ten, kdo přežije. Nakonec v tomto slova smyslu nepřežije nikdo. Vyhraje ten, kdo život plnohodnotně prožije k užítku svému, své rodiny, svých kolegů, svého města a celého svého okolí. Vše, čím činnost lékařů, vědců, zdravotníků přispívá k tomuto cíli, je krásné, záslužné, jedinečné a hodné hlubokého obdivu. Je to i dobré a Bohu milé.“

Doznění této děkovné bohoslužby bylo v prostorách biskupské rezidence, domu, do něhož od roku 1664 vepsal kaž-

dý z 25 biskupů to nejlepší, co měl. V prostorách biskupství, do jehož architektury vložil i své umění známý architekt italského původu Santini, byla příležitost pro vzájemné sdílení dojmů i inspirace pro další činnost lékařské vědy.

Ať Bůh provází svým požehnáním všechny, kteří budou dál vzdělávat nové lékaře a vzbuzovat v nich lásku a radost z jejich povolání. Je v něm toho tolik, co se dotýká posvátnosti lidského života, v němž se nedá přehlédnout otcovská ruka Boha Stvořitele.

Sedmdesát let zdraví

Dne 19. 11. 2015 proběhla v hradeckém OC Futurum osvětová akce 70 let zdraví. Akce byla pořádána studentskou organizací IFMSA CZ HK a Lékařskou fakultou v Hradci Králové při příležitosti 70. výročí založení fakulty.

Naši studenti si pro veřejnost připravili celkem 10 stánků, zabývajících se nejrůznějšími odvětvími medicíny. Nechybělo například, na akcích IFMSA CZ HK již tradiční, stanoviště výuky první pomoci, kde si kolemjdoucí mohli vyzkoušet správnou techniku masáže srdce.

Dále si návštěvníci mohli nechat změřit tlak, množství tuku v těle a také mohli získat rady, jak se správně a zdravě stravovat. Pro mlsné návštěvníky byla dokonce připravena ochutnávka sušenek připravených dle zásad zdravé výživy. Další z mnoha zajímavých stánků bylo nazváno Včela

a lidské zdraví. Zde se veřejnost mohla dozvědět o blahodárném působení včelích produktů na lidské tělo.

A nezapomněli jsme ani na nejmladší z návštěvníků. U stánku Nemocnice pro medvídky si mohly jak děti, tak rodiče vyzkoušet, jak se ošetřují plyšové medvědi. Ty chodí naši studenti pravidelně ošetřovat do školek s dětmi, aby tak předškoláky zbavili strachu z lékařů a jejich bílých plášťů.

V neposlední řadě se mohli návštěvníci dozvědět něco o lidských právech, nebo například o reprodukčním zdraví, samovyšetření prsu, či varlat.

Tímto bychom chtěli poděkovat Lékařské Fakultě v Hradci Králové za spolupráci a podporu. Těšíme se na další společné projekty.

*Za IFMSA CZ Hradec Králové,
Matěj Samec*

Absolventka doktorského studijního programu Dentistry Lékařské fakulty UK v Hradci Králové (2004–2009)

dr. Chaitra Srinivas

obdržela v Indii v rámci The Famdent Excellence in Dentistry Awards ocenění **Outstanding Dentist of the year 2015.**

Gratulujeme!

Andrea Tögel Kalivodová pro Lékařskou fakultu

rozhovor s přední českou
mezzosopranistkou

Kdo sestavoval program Vašeho koncertu s Filharmonii Hradec Králové pro Lékařskou fakultu a čím byl tento výběr ovlivněn?

S Filharmonii Hradec Králové jsme měli v letošním roce úžasnou spolupráci. Natočili jsme společně krásné CD Andrea Kalivodová Moje nej. Je to pro mne mimořádné tím, že jsem CD natáčela krátce po porodu, Adriánkovi byly 2 měsíce, a že jsem si splnila přání vydat CD písní a árií, které mám ráda, které jsou blízké mému srdci. Chtěla jsem se o tento pocit podělit i s hradeckým publikem. To rozhodlo o programu pro slavnostní večer LF UK. Společně s Filharmonii Hradec Králové jsme vybrali to nejlepší a upřímně rádi jsme na tak významné akci vystoupili. Byl to hezký večer.

Jaká byla a je spolupráce s královéhradeckou Filharmonii a proč právě s ní? Máte k Hradci Králové nějaký osobní vztah?

Jak jsem již uvedla, spolupráce s královéhradeckou Filharmonii byla výborná, stejně tak s uznávaným dirigentem panem Leošem Svárovským a místním, dnes už světově proslulým, Českým chlapeckým sborem Boni pueri. Proč právě Hradec Králové? Je to krásné kulturní město, je zde výborná filharmonie, skvělý pěvecký sbor a ano mám tu i hodně osobních i profesních přátel.

Řekla jste v rozhovorech, že sny v opeře jste si už splnila, a co třeba Carmen v Metropolitní opeře v New Yorku, případně nějaké vystoupení s někým z pěveckých kolegů či kolegyně?

S kolegy a kolegyněmi vystupuji často. Naposledy před letošními Vánoce, kde jsem měla krásný společný kon-

cert s Pavlínou Senič a Terezou Mátlovou. Hostovala jsem na velmi příjemném koncertu Davida Deyla se Severočeskou Filharmonii Teplice. Máme společný projekt s herečkou Bárou Kodetovou a klavíristkou Ladislavou Vondráčkovou „Božská Emma“, velmi ráda vystupuji se skvělým Moravským klavírním triem. To jsou příklady posledních předvánočních vystoupení s některými skvělými kolegy a umělci.

Pokud jde o Metropolitní operu v New Yorku, to je meta každého pěvce, ale krásné sály a vynikající publikum je i v jiných zemích. O tom jsem se přesvědčila nedávno při koncertu v Budapešti.

Pokud byste v životě měla přemýšlet o jiné dráze než pěvecké, čemu byste se chtěla věnovat?

Jako dítě jsem měla různé plány. Od počátku, kdy jsem poznala krásu hudby a mohla spojit svou profesi s koníčkem, jsem už o ničem jiném nikdy neuvažovala. Jsem šťastná, tato práce mě naplňuje a jsem vděčná, že ji mohu realizovat i na prknech Národního divadla a Státní opery Praha.

Máte oblíbené jídlo, které ráda jíte nebo varíte?

Když mám čas, vařím ráda, hlavně pro manžela a malého. Mezi má oblíbená jídla patří ta z italské lehké kuchyně.

Má Váš syn už nějakou oblíbenou písničku – takovou, kterou chce, aby mu maminka zpívala?

Od narození mu zpívám oblíbené dětské písničky z Večerníčků, pohádek a někdy i líbivé písničky všeho druhu. Rozhodně ho nestraším těžkými áriemi...©

Děkujeme za rozhovor.

-red-

Ohlédnutí za XX. vědeckou konferencí Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice

Vážení čtenáři,

v následujících řádcích bychom se chtěli na stránkách časopisu SCAN poohlédnout za XX. vědeckou konferencí Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové, která se konala dne 20. ledna 2016. Celý odborný program a abstrakta přednesených sdělení najdete na webových stránkách Lékařské fakulty, viz <https://www.lfhk.cuni.cz/getattachment/Veda,-zahranici/Meetings/Konference-LF-a-FN/Archiv-vedeckych-konferenci/Elektronicky-sbornik.pdf.aspx/>. Zde uvádíme zcela základní teze některých prezentovaných prací. Chtěli bychom, aby vědecké bádání a zkoumání kolegů z fakulty i nemocnice bylo i po skončení konference znovu připomenuto, a to jak v jednotlivostech (viz jednotlivé projekty níže), tak i v širším kontextu.

Konferenci zahajovali společně dva nejvyšší představitelé obou institucí: prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., děkan Lékařské fakulty, a prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., ředitel Fakultní nemocnice. Oba ve svém vystoupení zdůraznili, jak důležitá je spolupráce ve vědecké práci pro obě instituce.

V celodenním programu byly formou přednášek prezentovány ty projekty, které byly rokem 2015 ukončeny závěrečnou zprávou. Kromě toho program obsahoval mnohé další aktivity, aktuálně řešené vědeckými týmy a pracovními skupinami fakulty i nemocnice.

Z prezentovaných grantových projektů uvádíme dva studentské (řešené v rámci GAUK). MUDr. Lucie Hrnčířová (projekt GAUK 906613) zkoumala vliv konzervačních látek na složení mikrobiomu. Mikrobiální osídlení závisí na genetické dispozici i na vnějších faktorech (včetně stravy a včetně konzervantů). Nerovnováha osídlení může vést k významné imunologické dysregulaci, včetně rozvoje autoimunitních onemocnění (i Crohnovy choroby). Studie sledovala, zda potravinové konzervanty ovlivňují složení střevní mikroflóry; a pokud ano, zda změny mohou indu-

kovat vznik Crohnovy nemoci u geneticky predisponovaného jedince. Bylo skutečně zjištěno, že vybrané konzervanty ovlivňují růst testovaných lidských střevních bakterií *in vitro*, přičemž inhibiční účinek se liší pro jednotlivé konzervační látky i jednotlivé bakterie. Předběžná data z experimentů na myších osazených lidskou střevní mikrobiotou ukazují významný vliv konzervantů na rozmanitost lidské střevní mikrobioty, přičemž tento vliv je významnější při vyšších koncentracích konzervačních látek ve stravě. Konzervanty ovlivněná mikroflóra ovlivňuje lokální imunitní systém, stimuluje prozánětlivou imunitní odpověď a snižuje počet regulačních buněk v mezenteriálních lymfatických uzlinách. Projekt pokračuje studiem možného spojení mezi

potravinovými konzervanty a indukcí vzniku Crohnovy nemoci. Potravinové konzervanty tedy nejsou neutrální složkou potravy, ale patří k významným vnějším faktorům, ovlivňujícím mikrobiální střevní osídlení.

Výsledky svého projektu „Výuka vlastností a odolnosti mechanických struktur umělých kostních náhrad“ spolu s praktickými ukázkami navržených inovací výuky prezentoval Ing. Martin Kopeček, MEng., student 3. ročníku postgraduálního studia na Ústavu lékařské biofyziky. Pracuje na projektech v oblasti bezkontaktních technologií (kapacitních a optických senzorů) pro protetiku a robotiku, 3D tisku umělých náhrad a implantátů, vývoji a měření materiálů s tvarovou pamětí, např. i bezkontaktní ovládání polohovací postele pomocí očních pohybů – s tímto projektem získal na odborné konferenci „Dny lékařské biofyziky 2015“ první místo v soutěži doktorandů. Nedávno mu byla udělena Cena Wernera von Siemense „Ocenění za překonání překážek při studiu“.

V letošním roce byla dokončena řada grantů, finančně podpořených Interní grantovou agenturou Ministerstva zdravotnictví ČR, kde nositelem projektu byla buď LF, nebo FN HK. Není možné zde připomenout všechny z nich, uvádíme jen některé a opět odkazujeme na webové stránky fakulty, kde je uveřejněn celý program konference a sborník abstrakt všech projektů, které se v současné době na fakultě a v nemocnici řeší. Příspěvky v textu níže jsou řazeny abecedně podle autorů.

Prof. MUDr. Vladimír Bláha, CSc. se dlouhodobě věnuje poruše lipidového metabolismu, mechanismům aterosklerózy a řadě dalších metabolických témat. V projektu „Význam inzulinové rezistence v patogenezi kardiometabolického rizika u diabetes mellitus“ zjistil mnoho důležitých a prakticky využitelných poznatků. K nim především patří, že redukce hmotnosti je při odborném postupu za hospitalizace na specializovaném oddělení, po pečlivé předchozí přípravě a stálé edukaci možná i u obézních diabetiků 1. typu, a znamená

signifikantní snížení terapeutické dávky inzulínu. Obezita u pacientů s DM 1. typu je charakterizována řadou nepříznivých metabolických důsledků, ke kterým vedle významné inzulínové rezistence patří také hyperleptinémie, která se po poklesu hmotnosti upravuje. K mnoha specifickým sledovaným markerům např. patří viscerální adipokin omentin-1, jehož hladiny signifikantně stouply, což může souviset se zlepšením inzulínové senzitivity na konci redukčního programu.

Experimentální grant IGA 14270-3/2013 „Farmakokinetika a gastrointestinální motorické účinky nových acetylcholinesterasových modulátorů u experimentálních prasat (hlavním řešitelem prof. MUDr. Jan Bureš, CSc.) byl zaměřen na farmakokinetiku, orgánovou distribuci, biologickou dostupnost a testování gastrointestinálních motorických účinků dvou originálních reaktivátorů acetylcholinestery (které syntetizoval výzkumný tým prof. Kuči a doc. Musílka). Pro řešení tohoto grantu byla vyvinuta vlastní metodika elektrogastrografie, jícnové manometrie a jícnové pH-metrie a impedance u experimentálního prasete. Dílčí výsledky jsou uveřejněny v 6 publikacích v časopisech s impakt faktorem, další publikace jsou připravovány. Cenná na tomto projektu je mimo jiné široká mezioborová spolupráce.

Grantový projekt „Vztah mezi množstvím bakterií v plodové vodě a intenzitou intraamniální zánětlivé odpovědi“ doc. MUDr. Mariana Kacerovského, Ph.D., byl zaměřen na stanovení intenzity intraamniálního zánětu vyvolaného genitálními mykoplazmaty (*Ureaplasma species* a *Mycoplasma hominis*) a *Streptococcus agalactiae* u pacientek s předčasným odtokem plodové vody, tj. porušením plodových obalů před dokončením 37. týdnem těhotenství. Řešitelský tým našel vztah mezi intenzitou intraamniálního zánětu a mikrobiální náloží *Ureaplasma species* v plodové vodě. Ke klinicky velmi relevantním nálezům, které se podařilo i přenést do klinické praxe, patří např. využití bed-side rychlý a levný test pro stanovení interleukinu-6 v nativním vzorku plodové vody k predikci infekční histologické chorioamnionitidy, což umožňuje individualizovat management těchto pacientek s ohledem na riziko infekční histologické chorioamnionitidy. Dalším klinickým výstupem byla relativní kvantifikace mikrobiální nálože *Ureaplasma species* v plodové vodě pomocí tzv. Ct (threshold cycle) hodnoty, tedy počtem amplifikačních cyklů nutných k překročení prahové hodnoty při real-time PCR stanovení *Ureaplasma species* v plodové vodě. Výstupy z grantového projektu byly podkladem pro dvanáct publikací v mezinárodních časopisech s impakt faktorem, přitom dvě práce byly publikovány v American Journal of Obstetrics and Gynecology, který má třetí nejvyšší impakt faktor (4.704) mezi časopisy v oblasti gynekologie a porodnictví.

Hlavním cílem navazujícího projektu („Cervikální tekutina – neinvazivní detekce histologické chorioamnionitidy a funisitidy u pacientek s předčasným odtokem plodové vodě“) bylo charakterizovat možnosti predikce přítomnosti infekčních a zánětlivých komplikací u pacientek s předčasným odtokem plodové vody bez nutnosti odběru vzorku plodové vody pomocí transabdominální amniocentézy. Řešitelský tým prokázal, že komplikace předčasného odtoku

plodové vody typu mikrobiální invaze do amniální dutiny a infekční chorioamnionitida mohou být úspěšně predikovány stanovením hladin interleukinu-6 či interleukinu-8 v cervikální tekutině. Nicméně, stále ještě komplikovaná preanalytická fáze tohoto vyšetření zatím brání jejímu přenesení do klinické praxe.

MUDr. Darina Kohoutová, Ph.D. studovala ve svém projektu „Faktory ovlivňující apoptózu sliznice tlustého střeva“ míru apoptózy epiteliálních buněk kolorekta v odebraných biopsických vzorcích z patologické tkáně u pacientů s kolorektálním karcinomem, adenomem a u idiopatických střevních zánětů, a faktory, které míru apoptózy ovlivňují, a to zejména střevní mikrobiota a mikrobiální působky - bakteriociny. Nálezy byly srovnány s kontrolní zdravou skupinou. Byl zjištěn signifikantní nárůst apoptózy u nepokročilého adenomu ve srovnání s kontrolními vzorky ($p \leq 0,05$) a další nárůst apoptotické aktivity u pokročilého adenomu (definován jako neoplázie ≥ 10 mm a/nebo obsahující vilózní komponentu a/nebo obsahující high grade dysplázi). Naopak, při vzniku karcinomu dochází k signifikantnímu snížení apoptózy. Z výsledků je zřejmé, že sliznice kolorekta pacientů s pokročilejšími kolorektálními neopláziami je kolonizována více virulentními kmeny *Escherichia coli*. Navíc, u těchto pacientů byla pozorována signifikantně vyšší produkce bakteriocinů (které mají mimo jiné účinky proapoptotické) ve srovnání s pacienty s méně pokročilými kolorektálními neopláziami. Projekt dále pokračuje rozboru bakteriocinogenie v závislosti na lokalizaci patologie v kolorektu.

Prof. MUDr. Marcela Kopáčová, Ph.D. je expertkou v dvojbalonové enteroskopii (DBE). Tato gastroenterologická revoluční metoda, zavedená v roce 2001, umožňuje endoskopické vyšetření i celou řadu terapeutických intervencí v celém tenkém střevě. Řešitelské pracoviště jako první uveřejnilo prospektivní studii o vzácné, avšak obávané komplikaci, kterou je akutní pankreatitida (Kopáčová et al. Gastrointest Endosc 2007). Příčiny jsou dosud hypotetické (např. tlak endoskopem na pankreas proti páteři, porucha mikrocirkulace v pankreatu v průběhu enteroskopie, tlak balonem převlečné trubice na Vaterovu papilu, zpětný tok intestinálního obsahu do pankreatického vývodu, délka endoskopického vyšetření a další). Cílem projektu, nazvaného „Rizikové faktory vzniku akutní pankreatitidy jako komplikace dvojbalonové enteroskopie“, bylo identifikovat predikční markery rizika akutní pankreatitidy v souvislosti s DBE. Práce doložila, že ani akutní vzestup koncentrací amylázy a lipázy není prediktivní. Jako varovný příznak svědčící o případném rozvoji akutní pankreatitidy se v této i předchozích studiích jeví bolest v průběhu výkonu při dostatečné analgosedaci. Základním principem bezpečného DBE je tedy zkušený endoskopista a šetrné vyšetření, které omezí mechanické působení na pankreas na minimum.

Prof. MUDr. Hana Langrová, CSc. a spoluautoři se zaměřili na terapeutické ovlivnění věkem podmíněné makulární degenerace (AMD), která je hlavní příčinou praktické slepoty populace nad 50 let věku ve vyspělých zemích, rheoferézou. Předpokládaným účinkem je zlepšení výživy pigmentového epitelu sítnice a neuroretiny, pokles ischemie a tvorby cévního endotelového růstového faktoru a také zánětlivé aktivity,

Závěrečné zprávy IGA projektů připravené k odeslání.

což jsou prokázány patofyziologické mechanismy vzniku a progresu choroby, Vlastní modifikace rheoferézy pro pacienty s AMD byla patentována (patenty č. 301836/2013, č. 301836/2010 a č. 3050387/2015). Bylo potvrzeno, že rheoferéza je účinná v léčbě rizikové suché formy AMD s pozitivním ovlivněním anatomického i funkčního stavu sítnice. Zraková ostrost byla dlouhodobě stabilizována nebo dokonce zlepšena. Na základě pozitivních výsledků naší (i dalších) studií přeřadila Americká asociace pro aferézu (ASFA) suchou formu AMD mezi indikace první linie (Disorders for which apheresis is accepted as first line therapy) v pravidelně vydávaných guidelines pro léčbu aferézou (poslední vydání z r. 2013). Pozitivní efekt rheoferézy je dlouhodobý, ne však stálý. Podle literárních i našich zkušeností trvá 1 až 2,5 roku, poté může dojít opět k progresi choroby. Cílem dalšího výzkumu bude upřesnit toto období a poskytnout nemocným individualizovaně možnost opakované záchranné terapie.

Cílem projektu „Cílená proteomická analýza u hypertrofické kardiomyopatie“ prof. MUDr. Radka Pudila, Ph.D., byla validace kandidátních markerů proteomickou analýzou a ověření specifity naměřených proteinů u některých onemocnění kardiovaskulárního systému (hypertrofická kardiomyopatie, dilatační kardiomyopatie, chronická ischemická choroba srdeční, aortální stenóza a arteriální hypertenze). Pomocí SWATH hmotnostně spektrometrické analýzy byl srovnáním skupiny hypertrofické kardiomyopatie a kontrolní skupiny vytvořen seznam kandidátních proteinových markerů. Vybrané proteinové markery byly verifikovány metodou ELISA s potvrzením kvantitativní změny pro alfa-1-antichymotrypsin a CTGF. Dále byla potvrzena významná odlišnost ve spektru proteinů mezi dilatační kardiomyopatií a zdravými kontrolami, metodou iTRAQ analýzy bylo identifikováno 128 proteinů s unikátní změnou zastoupení. Vybrané proteinové markery byly validizovány cílenou proteomickou analýzou pomocí syntetických peptidů. Bylo potvrzeno, že 79 zvolených peptidů je sledovatelných u všech studovaných skupin pacientů a výběrem vhodné kombinace lze pomocí hmotnostní spektrometrie v budoucnu přispět k potenciálnímu zlepšení diagnostiky hypertrofické kardiomyopatie a dalších vybraných kardiovaskulárních onemocnění.

Grantový projekt doc. PharmDr. Martina Štěrby, Ph.D. byl zaměřen na experimentální studium antracyklinové (ANT) kardiotoxicity, jejího monitorování pomocí biomar-

kerů, nových možností kardioprotekce pomocí látek uvolňujících NO a na kardiovaskulární rizika plynoucí z kombinace ANT s inhibitory proteazomu. Projekt byl řešen ve spolupráci tří ústavů LFHK UK a FaF UK. Uvedené cíle byly studovány na úrovni *in vitro* (isolované potkaní neonatální kardiomyocyty a lidské nádorové buněčné linie) a *in vivo* (model chronické ANT kardiotoxicity u králíka). V první části byly zjištěny nové poznatky o molekulárních aspektech toxicity ANT cytostatik v myokardu levé a pravé komory včetně změn v proteazomovém systému. V další části bylo poprvé popsáno diagnostické okno srdečních troponinů T a I v plazmě (pomocí vysoce senzitivních kitů) v průběhu rozvoje chronické ANT kardiotoxicity a byla zkoumána predikční síla těchto vyšetření pro rozvoj dysfunkce levé komory. V další části projektu byl studován kardioprotektivní účinek anorganických dusičnanů/dusitanů a NO donoru molsidominu vůči chronické ANT kardiotoxicitě (v literatuře byla popsána významná kardioprotekce na experimentálních modelech ischemicko-reperfučního poškození myokardu a akutní ANT kardiotoxicity) a výsledky byly porovnány s klinicky užívaným dexrazoxanem. Poznatky naznačují, že evidentní rozdíl v účinnosti těchto kardioprotektivních intervencí by mohl spočívat ve schopnosti dexrazoxanu inhibovat a depletovat topoisomerasu II β . V neposlední řadě se výzkum věnoval kardiotoxicitě inhibitorů proteazomu bortezomibu a karfilzomibu, které se používají v moderní protinádorové léčbě. Byla zkoumána kardiotoxicita opakovaného podání samotných inhibitorů proteazomu a jejich vliv na rozvoj ANT kardiotoxicity.

MUDr. Ilya Tachecí, Ph.D. přednesl výsledky projektu „Diagnostika poškození tenkého střeva nesteroidními antiflekistiky (NSA) pomocí kapslové endoskopie“. Hlavním cílem bylo stanovení prevalence a typů enteropatie u pacientů s revmatoidní artritidou a s osteoartrózou, dlouhodobě užívajících NSA. Souhrnná prevalence enteropatie indukované nesteroidními antiflekistiky byla 44,8 %. Nejčastější byla lehká forma (zarudnutí sliznice nebo nečetné eroze či afity). Těžší formy enteropatie byly pozorovány u 8,4 % pacientů. Nebyla prokázána nižší toxicita (nižší prevalence či tíže enteropatie) u uživatelů COX-2 selektivních NSA. Zajímavým zjištěním byla rozdílná prevalence enteropatie u nemocných s revmatoidní artritidou a osteoartrózou (56,8 % vs. 31,9 % $p = 0,003$). Data naznačují možný podíl základního závažného onemocnění (revmatoidní artritidy) v etiopatogenezi enteropatie usnadňující toxické působení NSA na sliznici tenkého střeva.

Smyslem konference bylo, slovy pana děkana prof. Červinky, vzájemně si sdělit, co se ve výzkumu a vědě v obou institucích děje. Posluchač v sále, ale snad i ostatní, kteří se seznámili s programem konference a tím i informacemi o tom, kdo a o čem na fakultě a v nemocnici vědecky bádá, si mohli uvědomit, jak široký je záběr nejen odborných, ale i špičkových vědeckých aktivit této fakulty i nemocnice. Je jisté, že za tím vším je spousta a spousta práce, za kterou patří poděkování.

Za vedení LF UK HK:
prof. MUDr. Sylvie Dusilová Sulková, DrSc.
proděškanka pro vědeckou činnost

KMINE 2015

Ve dnech 23.–25. 9. 2015 se ve Špindlerově Mlýně konal Kongres klinické mikrobiologie, infekčního lékařství a epidemiologie – KMINE 2015. Celostátní mezioborová akce s mezinárodní účastí, jejímž pořadatelem byla Klinika infekčních nemocí LF UK a FN v Hradci Králové, proběhla při příležitosti 70. výročí založení Lékařské fakulty v Hradci Králové, pod záštitou děkana LF UK a ředitele FN HK. Na kongresu bylo registrováno 402 účastníků. Odborné i společenské zázemí poskytl na vysoké úrovni Harmony Club Hotel.

Čestné předsednictvo KMINE 2015

Nosným tématem prvního jednacího dne byly virové infekce – hrozba 21. století. Přednášející se zaměřili zejména na roli koronavirů a viru EBOLA jako původců vysoce nebezpečných humánních infekcí. Téma bylo aktuální v kontextu doznívající epidemie eboly v západní Africe. Byla diskutována problematika připravenosti ČR v oblasti vysoce nakažlivých nemocí, spolupráce regionů s Centrem vysoce nebezpečných nákaz Nemocnice Na Bulovce v Praze a možnost aktivace záložního vojenského Centra biologické ochrany Těchonín.

V programovém bloku zaměřeném na infekci HIV byla věnována pozornost především širším terapeutickým souvislostem dlouhodobě léčených pacientů s infekcí HIV. V současné době se délka života adherentních HIV pozitivních pacientů prakticky neliší od běžné HIV negativní populace. Tato skutečnost s sebou nese i potřebu diagnostiky a léčby komorbidit, zejména kardiovaskulárních chorob, metabolických onemocnění či nádorů. Byla zdůrazněna role simplifikace antiretrovirové terapie s využitím moderních single-tablet režimů. V souvislosti s narůstajícím počtem pacientů s infekcí HIV v ČR (v současnosti je u nás registrováno 2 620 osob s infekcí HIV) byla zdůrazněna role preventivních programů a osvěty v oblasti HIV/AIDS. Dále bylo upozorněno na potřebu rutinního testování s důrazem na časný záchyt HIV pozitivních osob. Včas zahájená antiretrovirová terapie je spojena s významně nižší morbiditou i mortalitou.

V části věnované infekci GIT a jater byla velká pozornost zaměřena na moderní způsoby léčby virové hepatitidy C. V současnosti preferované tzv. interferon-free režimy jsou vysoce efektivní, mají velmi dobrý bezpečnostní profil a léčba trvá kratší dobu. K vyléčení tak dochází u více jak 90 % pacientů. Včasná terapie zabrání přechodu infekce HCV do jaterní cirhózy či hepatocelulárního karcinomu, a tím uspoří velké finanční prostředky. Jak však bylo zdůrazněno, problémem zůstává dostupnost těchto finančně náročných terapeutických režimů v řadě zemí, včetně ČR.

Program úvodního dne kongresu byl zakončen řadou přednášek věnovaných gastrointestinálním infekcím. Hlavním tématem byla infekce vyvolaná bakterií *Clostridium difficile* (CDI). Včasná a správná diagnostika CDI je klíčová pro zahájení adekvátní terapie a zavedení správných protiepidemických opatření. Byly předneseny zkušenosti s léčbou CDI, včetně velmi dobrých výsledků v léčbě recidivující infekce pomocí fekální bakterio-terapie. Tato metoda tzv. transplantace stolice znamená šetrné podání vzorku stolice od příbuzného dárce sondou pacientovi do střeva.

Následující den byl věnován především současným možnostem preventivní medicíny. Problémem současnosti je očkování proti černému kašli, neboť pertuse může být v budoucnu celosvětovým problémem. Diskutováno bylo i plošné očkování proti varicelle, očkování proti chřipce, a to včetně problematiky nedostatečné proočkovanosti zdravotníků se všemi možnými riziky směrem k pacientům. Zmíněn byl i vliv věku na očkování a nevyřešená otázka bezpečnosti a účinnosti vakcín během gravidity a kojení. Připomenuta byla i role surveillance invazivního meningokokového onemocnění v ČR jako podkladu pro kvalitní vakcinační strategii. V roce 2015 bylo dle Epidatru hlášeno v ČR 44 meningokokových onemocnění.

V závěru kongresu byla řada přednášek věnovaná bakteriální rezistenci k antibiotikům a ATB léčbě vybraných stavů. Součástí odborného programu byla i řada zajímavých kazuistických sdělení, např. výskyt botulismu nebo v médiích často zmiňované epidemiologické šetření havárie vodovodního řadu v Praze.

Předávání pamětních diplomů k 70. výročí založení LF HK

Nezapomenutelná přednáška astrofyzika dr. Grygara

Jako již tradičně na našich akcích se paralelně uskutečnila i sekce nelékařského zdravotního personálu s hojnou účastí přednášejících a velmi dobrou odbornou úrovní jednotlivých sdělení.

Na kongresu zaznělo 84 ústních sdělení a bylo diskutováno 48 posterů. Velkým oživením byla poučná přednáška s vtípnou diskusí velkého propagátora vědy dr. Grygara o životě ve vesmíru.

Večerní koncert Ivana Hlase

Jedno odpoledne jsme měli možnost společně strávit na hřebenech hor a díky krásnému počasí jsme se mohli těšit nevšedními pohledy na Západní Krkonoše. Večerní diskuzi k odborným tématům zpříjemnil koncert Ivana Hlase a Michala Prokopa.

Stanislav Plíšek, Jaroslav Kapla
Klinika infekčních nemocí LF UK a FN HK

Objev českých egyptologů v Abúsíru

Archeologická expedice Českého egyptologického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze učinila v jižním Abúsíru nový nečekaný objev, který znovu poukázal na význam tohoto pohřebiště úředníků doby Staré říše. Práce v místě nálezů započaly již v roce 2009 odkrýváním neobvykle rozsáhlé mastaby označené jako AS 54. Její velikost, orientace, architektonické detaily a jméno panovníka Huniho (3. dynastie), objevené na jedné z kamenných misek uložených v severní pohřební komoře, naznačují vysoké postavení majitele této hrobky, který měl být pohřben v (dosud nenalezené) jižní šachtě. Vzhledem k rozsáhlému poničení křížové kaple hrobky není bohužel jméno jejího majitele známé.

Při čištění oblasti na jih od mastaby AS 54 byla při podzimní expedici 2015 nečekaně objevena 18 m dlouhá dřevěná loď, volně uložená na povrchu tvořeném taflou, obklopená a zakrytá žlutým vátým pískem. Ačkoliv se nachází téměř 12 m na jih od mastaby AS 54, její orientace, délka a keramika, která byla vyzvednuta z jejího vnitřku, jasně odkazují na spojitost mezi mastabou a lodí, obou datovaných do doby přelomu 3. dynastie a 4. dynastie (ca 2550 př. Kr.).

I přesto, že je dnes toto přibližně 4 500 let staré dřevo velmi křehké, mají zbytky loď obrovskou vypovídací hodnotu, která vnáší nové světlo do bádání o stavbě lodí ve starém Egyptě. Dřevěná prkna byla kdysi spojena dřevěnými čepy, které se stále nacházejí na svém původním místě. Překvapivě, pouštní písek zachoval i rostlinná vlákna, která byla uvázána do silných svazků a lan umístěných uvnitř lodí v místě spojení prken. Na mnoha místech jsou i se všemi detaily stále viditelné křížové spoje, které držely loď pohromadě. Právě dochovanost těchto prvků vytvořených z rostlinných vláken je v prostředí starého Egypta jedinečná. Všechny tyto nepatrné detaily představují zásadní objevy, jelikož většina staroegyptských lodí se dochovala buď ve špatném stavu, nebo rozebrána na jednotlivé části. V průběhu roku 2016 proto Český egyptologický ústav zahájí společný projekt s odborníky z Ústavu pro loďní archeologii texaské univerzity (Institute of Nautical Archaeology, Texas A&M University), který povede k důkladnému studiu technik využitých při stavbě trupu lodí.

Zdroj: <http://egyptologie.ff.cuni.cz/?req=id:248?>

(Fotografie z Archívu Českého egyptologického ústavu FF UK)

12. mezinárodní postgraduální konference studentů doktorských studijních programů v medicíně

Jako již tradičně uspořádala Lékařská fakulta UK v Hradci Králové ve dnech 26.–28. listopadu 2015 Mezinárodní konferenci studentů doktorských studijních programů lékařských disciplín, a to již po dvanácté. Tentokrát se sešli studenti z celkem 11 zemí – České republiky, Gruzie, Holandska, Chorvatska, Maďarska, Německa, Polska, Portugalska, Rakouska, Slo-

venska a Velké Británie, aby prezentovali výsledky svých studií a doktorandských prací. Účastníci byli delegováni vedením svých fakult, které jistě vybíraly ty nejlepší. Průběh konference to potvrdil. Přednášené práce byly ve většině případů opravdu výborné – rok od roku úroveň prokazatelně stoupá. Řada prací by nepochybně zasloužila publikaci v prestižních vědeckých časopisech (k tomu také ve většině případů dojde).

Tradicí je i to, že odborná porota vyslechne všechny práce a posoudí je z hlediska vědecké úrovně, kvality prezentace – a posoudí také schopnost přednášejícího orientovat se v diskuzi a obhájit svá stanoviska. I porota byla mezinárodní – jako obvykle složená ze zkušených profesorů a vědců z Anglie, České republiky, Holandska, Chorvatska, Německa, Maďarska, Portugalska a Rakouska. Předsedou poroty byl proděkan naší fakulty, prof. Palička. Hodnocení bylo náročné, konečným výsledkem bylo toto pořadí:

1. Hannah Louise Moody, University of Hull, UK
MicroRNA-31 regulates chemosensitivity in malignant pleural mesothelioma via alterations in intracellular accumulation
2. Diana G. Ferreira, University of Porto, Portugalsko
Adenosine A2a receptor: A promising target in Parkinson's disease-related cognitive deficits
3. Barbora Krausová, 2. Lékařská fakulta UK, Praha, Česká republika
N-methyl-D-aspartate NMDA receptor channel vestibule: Site of action for inhibitory neurosteroids

Akce byla nesmírně zajímavá a přínosná – ocenili to všichni její účastníci, předsedající jednotlivých bloků i členové poroty. Mohla by být velmi výrazným přínosem pro získání přehledu, jak vypadá vědecká práce doktorandů v jiných zemích či na jiných fakultách. Byla však opět – smutná tradice – provázena minimálním zájmem pracovníků fakulty i Fakultní nemocnice, ba dokonce i studentů doktorských

studijních programů a jejich školitelů.

Mezioborovost konference je její zvláštností a z mnoha pohledů i velkým přínosem. Jak zmínil v úvodním slově děkan fakulty, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., je to ojedinělá příležitost vyslechnout si poznatky z ostatních oborů, ale především srovnat úroveň, přístup a výsledky doktor-

ských studijních programů v mnoha zemích.

Nelze než téměř opakovat poznámku z minulého roku: Samozřejmě pozorně sledujeme, jak se v mezinárodní konkurenci prosazují mladí studenti doktorských studijních programů z České republiky a především z naší fakulty. Dá se říci, že skončili úspěšně a byli hodnoceni dobře. Jak je ale zřejmé, na „stupních vítězů“ jsme opět nestáli. Přitom výsledky prací našich doktorandů byly zajímavé a dobře dokumentované. Ani jazyková bariéra už nehraje roli a angličtina, která byla po všechny tři dny jediným jednacím jazykem, už pro mladé kolegy nepředstavuje žádný problém. Pokud lze soudit z přednášených prací, ani finance z nejrůznějších projektů, institucionální podpory výzkumu, projektu PRVOUK a mnoha dalších již nejsou důvodem, proč bychom neměli být nejlepší a přístrojově jsme rovněž na srovnatelné úrovni. Bylo by velmi dobře, kdyby takové srovnání prací našich a zahraničních a hledání důvodů, proč „nevítězíme“, mohli provést i ostatní naši studenti doktorských studijních programů a především jejich školitelé a předsedové či členové oborových rad. Tady se však projevuje jedna ze slabších stránek – účast „nepřednášejících“ byla velmi nízká. Přitom poučení je možné získávat právě ze srovnání s ostatními a byla škoda, že prezentace velmi zajímavých prací se nesetkala s dostatečným zájmem pracovníků LF a FN. Nabízela se přitom i možnost mezinárodní spolupráce a případných společných projektů, které by byly nepochybně prospěšné.

Porota i ostatní účastníci se shodli, že hlavní úkol Konference – setkání mladých špičkových studentů doktorských studijních programů různých zemí Evropy bylo splněno a nadšeně přijato nejen oceněnými. Všichni přítomní zvláště oceňovali, že Lékařská fakulta UK v Hradci Králové je v tomto smyslu zcela ojedinělá v Evropě, a o to je její aktivita cennější.

Příští, třináctý ročník konference, proběhne tradičně ve Výukovém centru Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v závěru listopadu 2015.

prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.
prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc.

Hradecký kardiologický den pořádaný při příležitosti 70. výročí zahájení výuky medicíny v Hradci Králové

Dne 12. 11. 2015 uspořádala Kardiologická klinika tradiční Hradecký kardiologický den ve velké posluchárně Výukového centra LF UK v areálu FN HK.

Tentokrát měla naše každoročně pořádaná akce slavnostnější podtext, neboť byla pořádaná při příležitosti 70. výročí zahájení výuky medicíny v Hradci Králové, konala se pod záštitou děkana Lékařské fakulty UK v Hradci Králové prof. MUDr. RNDr. Miroslava Červinky, CSc. a ředitele FN Hradec Králové prof. MUDr. Romana Prymuly, CSc., Ph.D.

Potěšila nás hojná účast z řad lékařů a sester. Celkem bylo na akci zaregistrováno 210 návštěvníků. Akci též poctil svou návštěvou dlouholetý předseda ČSKVCH prof. MUDr. Jan Černý, CSc. z Brna, MUDr. Čestmír Reček, CSc. – vynikající cévní chirurg, který zahájil v Hradci Králové program operací pro ischemickou chorobu srdeční a mnozí další.

U příležitosti akce proběhla v předšálí doprovodná výstava fotografií Jany Habalové, studentky 2. ročníku 1. LF UK a Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity. Studentka svými působivými a osobitými fotografiemi ze zdravotnického prostředí prezentuje své schopnosti zachytit hloubku závažnosti zásahů do lidských osudů v souvislosti s léčbou v nemocnici.

Odborná část symposia probíhala ve 2 blocích. Prvý byl věnován problematice chirurgie mitrální chlopně. Tato oblast prodělala a v současné době dále prodělává svůj vlastní vývoj.

Po krásných úvodních přednáškách o historii operační léčby chorob mitrální chlopně prof. Dominika a doc. Žáčka a po přednášce prof. I. Šteinera o pohledu patologa na mitrální chlopně přednesl MUDr. K. Mědílek velmi dobře dokumentovanou přednášku o echokardiografické diagnostice mitrálních vad. Dále následovaly přednášky o indikacích mitrálních vad k léčbě dle evropských a amerických guidelines (MUDr. M. Brtko), o chirurgických možnostech léčby degenerativních onemocněních mitrální chlopně (prof. J. Harrer) a o chirurgické léčbě funkční mitrální regurgitace: plastika nebo náhrada? (Š. Černý, Homolka). Nesnadnou problematiku mitrálních vad a HOCM přednesl prof. Vojáček.

V odpoledním bloku pak bylo téma konference zaměřeno na krátkodobé a střednědobé mechanické srdeční podpory v kardiologii. Stěžejní v této části byla přednáška jednoho z nejzkušenějších lékařů v mechanických srdečních podporách doc. Bělohávků z VFN Praha na téma: Má ECMO místo v komplexním kardiocentru? O velkém zájmu o tuto aktuální problematiku, kde dochází k postupnému třibení pohledů chirurgů, anesteziologů, intenzivistů a perfuzionistů, svědčila bohatá diskuse.

Z úst doc. Bělohávků zaznělo o potřebě funkčnosti ECMO teamu (chirurg, anesteziolog, kardiolog, perfuzionista), který rozhoduje nejen o vhodnosti zavedení mechanické srdeční podpory, ale i o odpojení pacienta z podpory. Ke schválení zvoleného postupu jsou potřebné 3 ze 4 členů týmu.

O zkušenostech s užitím mechanické srdeční podpory na kardiologickém pracovišti v Ostravě velmi zasvěceně promluvil primář R. Brát, který prezentoval vynikající výsledky z vlastního pracoviště.

MUDr. J. Samek pak představil hledisko intenzivní péče. Z vystoupení vyplynulo, že naše výsledky odpovídají průměrným výsledkům z ostatních kardiologických pracovišť.

MUDr. Z. Turek pak představil svůj pohled na roli echokardiografie u nemocných s mimořádnou oběhovou podporou.

Akce byla zakončena přednáškou prof. Mandáka o současném použití iontraaortální balonkové kontrapulzaci. Prezentoval, že tato mechanická srdeční podpora je stále občas používána a zvláště v indikaci pro ICHS má stále významné místo.

Na závěr symposia bylo konstatováno potěšení nad tím, že se při letošní příležitosti sešlo hojně zastoupení zvláště z oblasti mladých zdravotnických pracovníků. Ti pak na akci měli možnost poznat osobnosti, které se podíleli na rozvoji nových trendů v kardiologii.

prof. MUDr. Jan Harrer, CSc.

prof. MUDr. Leo Steinhart, DrSc. (1924–2015)

„Zakladatel katetrizace a intervenční radiologie“

Celou moji profesní kariéru jsem měl dobrý pocit, že na moji práci dohlíží, z dálky usměřňuje mé kroky a kdykoliv je ochoten se mnou probrat konkrétní situace, nové výsledky a to třeba i v hospodě nebo cestou autem. Nyní jsem já i ostatní o tuto možnost přišli.

Leo Steinhart se narodil a prožil plně tři čtvrtiny svého života v ideologicky bouřlivém 20. století, kde zvláště období německého protektorátu zasáhlo tragicky do života jeho rodiny. Díky jeho pracovitosti a ohromné invenci dosáhl obor diagnostické a později intervenční radiologie ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové ve své době nebývalého rozkvětu.

Zde uvádím nejzásadnější milníky profesní kariéry prof. Steinharta:

- 1950 – ukončil jako vojenský stipendista Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a byl přidělen na VLA do Hradce Králové na oddělení Katedry radiologie.
- 1954 – provedl první katetrizaci dle Seldingera.
- 1958 – stal se asistentem Radiologické kliniky za vedení prof. Jana Bašteckého.
- 1960 – publikoval spolu s Jiřím Endrysem podstatně zdokonalený transseptální přístup do levého srdce. Následovala řada pozvání k přednáškám a technickému zavedení metody do západní Evropy.
- 7. 5. 1963 – vyznamenán spolu s Jiřím Endrysem Státní cenou Klementa Gottwalda „za zdokonalení vyšetřovacích metod užívaných v soudobé kardiologii a zavedení nového způsobu transseptální punkce levé předsíně“.
- 1967 – vybudoval a 4 následující roky vedl oddělení radiodiagnostiky v nemocnici Al Sabach v Kuvajtu.
- 1971 – po návratu do Československa se stal druhým přednostou Radiologické kliniky ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové.
- 27. 6. 1978 – především jeho zásluhou (vypracoval rozsáhlý projekt pro zavedení tehdy nové vyšetřovací modalit) byl instalován první přístroj výpočetní tomografie v České republice, což vedlo k revoluci v zobrazování a rozvoji především neurochirurgie.

- 1982 – vydal spolu s doc. Antonínem Hlavou a prof. Zdeňkem Chudáčkem souhrnnou učebnici intervenční radiologie.

- 1989 – odstoupil z funkce přednosti a nadále se věnoval výuce a výzkumným projektům především v kardiologii.

- 18. 12. 2000 – obdržel zvláštní uznání ministra zdravotnictví a interní grantové agentury za zásluhy o český lékařský výzkum a dlouhodobou spolupráci s IGA.

- 2012 – vydal spolu s prof. Radkem Pudilem a doc. Jiřím Endrysem monografii *Úloha prostého snímku v kardiologii*.

- 27. 3. 2012 – udělena cena Františka Ulricha zastupitelstvem města Hradce Králové.

Leo Steinhart obdržel ještě mnoho cen, medailí, uznání od Lékařské fakulty, Univerzity Karlovy a dalších univerzit, od České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, České radiologické společnosti, České kardiologické společnosti a České společnosti pro intervenční radiologii. Uvedl jsem jen některá.

My spolupracovníci jsme si jej vážili jako šéfa s přirozenou autoritou, mladší spolupracovníci jej poznali jako člověka pevných názorů a on sám říkal, že má rád lidi a oni mu to pak oplácejí, a tak se snadno dohodnou na tom, co je rozumné. Jeho velkou, nespornou zásluhou bylo, že bez ohledu na politické názory vychoval a nechal vyrůst několik generací radiologů a intervenčních radiologů. Řada z nich měla možnost zúčastnit se dlouhodobých stáží v zahraničí, a to i v dobách tzv. železné opony. Byl pravým profesorem ve všech významech tohoto titulu.

Snad jako vzkaz dalším generacím radiologů, intervenčních radiologů a kardiologů bych připomněl, že Leo Steinhart svoji stěžejní práci provedl a publikoval ve věku 36 let podobně jako řada jeho současných významných radiologů. Namátkou bych jmenoval Werner Forssman, Sven Ivar Seldinger, Andreas Roland Gruentzig, Fedor A. Serbinenko a Josef Rösch.

*Za kolektiv Radiologické kliniky FN HK
prof. MUDr. Antonín Krajina, CSc., EBIR*

Vzpomínka na prof. Leo Steinharta

Leoš Heger, bývalý přednosta Radiologické kliniky LF a FN HK v letech 1990–1994

Profesor Steinhart, světooběžník, který téměř dvacet let vedl královéhradeckou rentgenologii a 65 let aktivně působil na klinice, byl mimořádnou mnohovrstevnou osobností. Téměř kdokoliv, kdo s ním přišel do styku, bez ohledu na svůj naturel, profesi či vzdělání, si ho okamžitě a trvale oblíbil. Snad alespoň pár krátkých vzpomínek při smutné příležitosti jeho odchodu ze života připomene, proč jsme ho měli tak rádi.

Jako u správného profesionála byl jeho život neoddělitel-

ně prostoupen rentgenologií. Pracoval intenzivně, důkladně, s invencí a dlouho. Dlouho z pohledu každého pracovního dne, ale nakonec i celého života, prakticky až do svých devadesátiletí. Hlavně však pracoval s obrovskou chutí. Při jeho vitalitě se nebylo čemu divit a brzy se stal aktivní součástí vývoje rentgenologie. Státní cena v r. 1963 a mezinárodní renomé, které si už jako mladý rentgenolog získal, jsou toho nejlepším dokladem.

Prof. Steinhart byl vedle své profesní dokonalosti nadán i jazykově a hudebně, měl společenský šarm, byl moudrý a úžasně lidský. Byl ale také tak trochu dobrodruhem a bouřlivákem, který rád vzpomínal na své pražské klukovské mládí a nebál se podstupovat rizika. Díky několikaletému pobytu v Kuvajtu v letech 1967–71 zůstal po návratu stranicky nepošpiněn a získal tak velmi silnou společenskou pozici. Svého postavení však na rozdíl od mnohých nikdy nezneužil, ale plně ho vytěžil pro budování oboru. Navíc, kde mohl, tak pomáhal normalizaci postiženým lidem, nad kterými rozprostřel svůj ochranný politický deštník. Přes negativa tehdejší doby byl věčným optimistou, spokojeným s faktem, že není válka, která tragicky postihla i jeho otce.

Byl vizionářem, schopným rychle rozeznávat významné rozvojové příležitosti, měl v sobě úpornost a vypracované zázemí pro jejich realizaci, takže se klinika pod jeho vedením úspěšně rozvíjela. Stali jsme se vyhledávanými v oblasti mamografií, ultrazvukového vyšetřování, intervenční radiologie a CT. Vyžadovalo to občas vstupní prostředky, ale ty uměl získávat. V jeho brilantních hrách mu vydatně sekundoval např. Ing. Šmoranc, jeden z mnoha, kterým pomohl, udělal z něj technika kliniky a on potom všechnu pomoc, jako řada jiných, klinice stokrát splatil. Nebylo to pro Steinharta bez rizik, ale různé eskapády ho zjevně uspokojovaly. Štěstí se mu nevyhýbalo, ale díky jeho schopnostem to nebylo náhodou.

Dobře to charakterizovalo také jeho rozhlasové vyprávění v Příbězích 20. století, kam byl pozván v r. 2014 jako aktivní účastník válečného odboje. Ke své životní dráze řekl: „*Také na mě docházela různá anonymní udání, ale díky svým profesním úspěchům jsem byl prakticky nesesaditelný. Cestoval jsem na Západ a Státní bezpečnost se o mě velmi zajímala, ale spolupráci jsem odmítl. Říkal jsem jim – Víte, soudruzi, já nevím, že by někde bylo v podmínkách členství KSČ, že budeme přijímat informátory a udavače. Já se na to zeptám kamarádů na ústředním výboru. Jestli je to podmínka, pak vám odpovím.*“

To byl celý on, frajer a hráč, který se nebál. Přitom ale ztělesňoval to, čemu se nyní říká „morální integrita“, která v jeho životním provedení byla vždy pevná jako skála. Důkazem toho je i fakt, že se jeho oblíba, profesní, učitelská i lidská pověst uchovaly, na rozdíl od řady jiných lidí, v celé polistopadové éře. Odborný přínos profesora Steinharta byl nepochybný, navíc uměl motivovat lidi a dával jim prostor. Nejen lékařům, ale naprosté většině pracovníků kliniky, takže rentgenová laboranti, sestry, sekretářky a všichni ostatní byli hrdí na to, že na klinice mohou být a cítit se svázání se svojí firmou. Atmosféra na pracovišti byla formována jeho milým přístupem, jeho lidskou slušností, schopností žertovat a promluvit s kýmkoliv. Leo Steinhart nás prostě po svém a prakticky každého hluboce obohatil. Čest jeho památce.

MUDr. Josef Lichý, CSc. (1924–2015)

Narodil se 17. 5. 1924 v Novém Městě nad Metují jako prvorozený syn. Otec vlastnil firmu na výrobu svíček, matka byla švadlena. Spolu se čtyřletou sestrou v dětství onemocněl břišním tyfem, který jeho sestřička nepřezila. Tři další mladší sourozenci však svého bratra provázeli po dlouhá léta.

Po Obecné škole v Novém Městě nad Metují přešel na náhodské gymnázium, které ukončil maturitou v r. 1944 a až do konce II. světové války byl „totálně nasazen“ jako pomocná síla ve Zdravotnické škole v Hradci Králové. Stal se jedním z prvních studentů nově zřízené Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, kde promoval v r. 1950. Na umístěnku pak nastoupil jako sekundář do nemocnice v Mostě. Zanedlouho následoval povolávací rozkaz na dvouletou vojenskou prezenční službu, během které se kvůli nemoci ocitl v tehdejší vojenské nemocnici v Josefově, kde také „dovojákoval“ jako sekundář.

V lednu 1953 nastoupil jako sekundář na Neurologickou kliniku VLA v Hradci Králové. Tím byly i „kostky jeho života vrženy“. Po roce praxe se stal asistentem a rok na to byl pověřen tehdejšími přednostou kliniky prof. M. Šerclem specializovat se na dětskou neurologii. V r. 1958 jako jeden z prvních v republice z tohoto oboru odatestoval. Zároveň na částečný úvazek pracoval i na Dětské klinice, kde vedl poradnu pro neurologicky nemocné děti a jejich rehabilitaci, proto byl po dohodě přednostou obou klinik jmenován také ordinářem Dětské kliniky pro dětskou neurologii. V r. 1996 obhájil svou kandidaturu z tohoto oboru. Od 70. let

začal dr. Lichý neúnavně budovat síť dětských neurologů po celém Královéhradeckém kraji. Vyškolen celkem 20 lékařů z řad neurologů i pediátrů, kteří dosud pracovali v kraji. Spolupracoval s Dětskou léčebnou v Janských Lázních s prim. dr. Nesvatbou a tím i s neurologickou klinikou ve Freiburgu in Breisgau (prof. Berger). Napsal řadu prací a přednesl množství přednášek doma i v zahraničí (zejména Rakousko, Německo). Učil na zdravotnických školách, na zdejší Lékařské fakultě UK i na Univerzitě Hradec Králové.

V 65 letech se MUDr. Josef Lichý, CSc. rozloučil s nemocnicí a fakultou a začal pracovat v privátní ordinaci na Poliklinice 2 v Hradci Králové, kde vedl i EEG laboratoř. Až po téměř 20 letech předal ordinaci své starší dceři, rovněž neuroložce.

V roce 1959 se oženil s MUDr. Helenou Hlaváčovou, svou klinickou kolegyní a prožili spolu šťastných 48 let života. Narodily se jim 2 dcery, Helena – dnes následuje maminku a tatínka. Michaela se profesně zabývá oblíbeným oborem svého otce – matematikou.

Po odchodu do důchodu a úmrtí své choti se dr. Lichý věnoval rodině a svým vnučkám – Helence a Hedvice. Ve volných chvílích se také vracel k oblíbené matematice, práci s počítačem, k angličtině a němčině. Od roku 2009 žil společně s rodinou starší dceři na venkově. Zde také tiše, během spánku, ve svých 91 letech odešel na věčnost s Bohem. Jeho hluboká profesionalita, odpovědnost, životní optimismus, vztah ke svým dětským pacientům a své rodině byly příkladem všem, kteří ho znali!

MUDr. Ivan Drašner

prof. MUDr. Josef Šimek, DrSc. (1929–2016)

Ve čtvrtek 28. ledna 2016 zemřel prof. MUDr. Josef Šimek, DrSc. dlouholetý pracovník a vedoucí Ústavu fyziologie na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Prof. Šimek pocházel z Podkrkonoší, narodil se 8. října 1929 ve Studenci u Horrek. Studoval na reálném gymnáziu v Jilemnicích, které však bylo počátkem roku 1941 nacisty uzavřeno za chování tří studentů gymnázia, kteří parodovali Hitlera. Ve studiu pak pokračoval na reálném gymnáziu v Nové Pace. Po maturitě v roce 1948 se zapsal na Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové, která v letech 1951–1958 byla přebudována na Vojenskou lékařskou akademii. Po promoci v roce 1953 pracoval krátce ve vojenské nemocnici, 1. 9. 1954 nastoupil na Katedru fyziologie, které zůstal věrný po celý svůj profesní život. Jeho vědecko-výzkumná práce v prvních deseti letech měla široký záběr a zasahovala do různých oblastí fyziologie. V roce 1958 obhájil doktorskou disertační práci na téma *Vliv farmakologického spánku na metabolismus krevních bílkovin a nukleových kyselin některých tkání*, v roce 1962 habilitoval na základě obhajoby práce *Studium pozdních postradiačních změn regenerační pohotovosti krevtvorby*. Počátkem 60. let minulého století se prof. Šimek profiloval, výzkum orientoval na experimentální hepatologii. Od roku 1963 se zaměřil systematicky na studium regenerace jater. Pozornost zprvu věnoval především dominantní úloze lipidů v energetickém metabolismu regenerujících jater. Jeho významným prioritním objevem publikovaným v roce 1965 v časopise *Nature* je průkaz poklesu respiračního kvocientu v játrech regenerujících po částečné hepatektomii. Tématem regenerace jater a možnostem její-

ho ovlivnění se zabýval až do odchodu do důchodu. Prof. Šimek se obětavě věnoval výchově mladých spolupracovníků a studentů v rámci postgraduálního studia, byl postupně školitelem 9 kandidátů věd. Všichni z jeho aspirantů pokračovali úspěšně ve vědecké i akademické kariéře a všichni jsou dnes docenty nebo profesory, současnými nebo bývalými přednosty klinik, teoretických ústavů či jiných pracovišť. Prof. Šimek se stal zakladatelem školy experimentální hepatologie a v této tradici pokračují jeho následovníci na Ústavu fyziologie Lékařské fakulty v Hradci Králové dosud.

Prof. Šimek se neuzavíral do vědeckého prostředí své laboratoře, ale úzce spolupracoval s kolegy z klinických pracovišť. Za dlouholetou činnost ve výborech České hepatologické společnosti ČLS JEP a České fyziologické společnosti ČLS JEP byl oceněn čestným členstvím obou výše jmenovaných společností. Po odchodu do důchodu nesložil prof. Šimek ruce do klína, ale svoji aktivitu zaměřil na popularizaci zdravé výživy a zdravého životního stylu. V tomto období publikoval řadu článků v časopise *Výživa a potraviny*, vydávaném Společností pro výživu a přednesl řadu přednášek o zdravém životním stylu s ohledem na prevenci civilizačních onemocnění, a to i pro laické posluchače.

Lékařská fakulta v Hradci Králové ztrácí s odchodem prof. MUDr. Josefa Šimka, DrSc. významného pracovníka, který především v 70. a 80. letech minulého století významně přispěl k rozvoji fyziologie na naší fakultě. Čest jeho památce!

prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc.

HISTORIE MEDICÍNY VE FILATELIÍ (28)

Z archivu M. Vostatka

CARLOS CHAGAS

Americká trypanozomiáza, již je v jižní a střední Americe postiženo asi 17 milionů lidí a ročně jich na ni asi 45 tisíc umírá, je známa jako Chagasova nemoc.

Carlos Chagas (1879–1934) byl brazilský lékař, který v roce 1909 identifikoval původce choroby – parazita *Trypanosoma cruzi* (pojmenoval jej na počest svého učitele Oswalda Cruze, slavného brazilského bakteriologa), určil nositele infekce – pásovce, vačnatce, kočky a psy, a také její přenašeče – hmyz (zejména ploštice). Popsal i klinický obraz nemoci – v akutním stádiu horečky, průjmy a zvětšené uzliny, v chronickém stádiu myokarditida, kardiomyopatie a ně-

kdy i megacozogafus a megakolon. Nemoc se diagnostikuje průkazem parazita v krvi.

Předpokládá se, že na Chagasovu nemoc zemřel slavný anglický přírodovědec Charles Darwin (1809–1882), když se nakazil během své cesty kolem světa na lodi *Beagle* v letech 1831–1836; dlouhou dobu tehdy trávil v Chile a na Galapázkých ostrovech.

Známku vydala brazilská poštovní správa v roce 1980 v rámci boje s Chagasovou nemocí. Zajímavostí je, že autorka známky Joana Bielschowsky má kořeny v Brně; rodina její matky se odsud v roce 1938 z rasových důvodů vystěhovala do Brazílie.

Odborné akce pořádané pracovišti FN HK a LF UK, které se uskuteční v následujícím období:

30. 3. 2016	Hradecký den rehabilitační a fyzikální medicíny, Výukové centrum LF UK
6. 4. 2016	34. regionální seminář Kliniky prac. lékařství, posluchárna Rehab. kliniky, Nezvalova 265
6. 4. 2016	Dětská urologie – postgraduální atestační kurz, Bedrnův pavilon, FN HK
7.–8. 4. 2016	18. ročník Moravského urologického sympozia, Státní léčebné lázně Karlova Studánka
15. 4. 2016	XXII. prac. den technologicko-ošetrovatelské sekce České společnosti nukleární medicíny, Lékařský dům, Praha
15.–16. 4. 2016	Akutní stavy v ORL v ambulantní i klinické praxi, učebny Psychiatrické kliniky, FN HK
15.–16. 4. 2016	Futurum Ophthalmologicum, Anenské lázně, Bělohrad
21.–23. 4. 2016	10. sympozium biologické psychiatrie, Psychiatrická nemocnice Jihlava
22. 4. 2016	4. český video-seminář Tipy a triky urologické operativy, Výukové centrum LF a FN HK
22.–23. 4. 2016	19. seminář mladých patologů a 43. sjezd českých patologů, Evropské školící centrum, Litomyšl
22.–23. 4. 2016	Hradecké pneumologické dny, Univerzita Hradec Králové
22.–23. 4. 2016	IX. východočeské perinatologické dny, Deštné v Orlických horách
27.–29. 4. 2016	XXIII. postgraduální kurz v neurochirurgii, Nové Adalbertinum, HK
4.–6. 5. 2016	XVIII. setkání přednostů a primářů infekčních klinik a oddělení, hotel Aurum, Černý Důl
5.–6. 5. 2016	České a slovenské endoskopické dny, Kongresové centrum Aldis, HK
13.–14. 5. 2016	15. setkání lékařů ČR a SR v Litomyšli, Smetanův dům a Zámek, Litomyšl
20.–21. 5. 2016	Konference Pardubického a Královéhradeckého kraje – Rinosinusitidy, hotel Devět skal, Sněžné – Milovy
10.–11. 6. 2016	Pediatric pro praxi, III. kongres pediatriů v Hradci Králové, Nové Adalbertinum, HK
15. 6. 2016	Regionální dermatovenerologický seminář, Hradec Králové
17.–18. 6. 2016	14. mezikrajský seminář pneumologů Hradeckého, Pardubického a Středočeského kraje, Deštné v Orlických horách

Univerzita třetího věku

Děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., zahájil ve středu 17. února 2016 výuku v letním semestru Univerzity třetího věku - Zdravé stárnutí. Výuka probíhá pravidelně vždy ve středu odpoledne v trojhodinových blocích. V tomto akademickém roce je do kurzu zapsáno 80 posluchačů.

16. 3. 2016–18. 4. 2016 Oldřich Páleníček – Grafika
 20. 4. 2016–16. 5. 2016 Jan Dinga – Malířská tvorba
 18. 5. 2016–20. 6. 2016 Václav Macháň, Zdeněk Farský ml. – Malířská tvorba, plastiky

Příběh budovy Lékařské fakulty

ČÁST 5.

OD SRPNA 1945 DO LEDNA 1946

Lékařská fakulta je neodmyslitelnou součástí města Hradce Králové již dlouhých 70 let. I dnes je velmi zajímavé sledovat krok za krokem historické události od jejího zřízení až po začátek výuky, zejména organizační práci mnoha odpovědných osob, profesorů i studentů. V následujících řádcích se vrátíme zejména do podzimu 1945.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o první vysokou školu zřízenou v roce 1945 mimo hlavní město republiky, věnoval tisk zprávám o hradecké fakultě velkou pozornost. Svobodné slovo již 14. srpna informovalo veřejnost v regionálním koutku „Severovýchodní Svobodné slovo“ o tom, že zástupci Hradce Králové byli 10. srpna přijati prezidentem republiky E. Benešem. Fotografem schůzky byl Oldřich Liska. Autor článku Svobodného slova dále uvedl: „Zástupci města odevzdali prezidentu republiky koženou skříňku s tepaným znakem města, dílo prof. Štěrby, která obsahovala petici, plány podoby univerzity, obrázky hradecké nemocnice a sborového velitelství, v nichž bude lékařská fakulta umístěna.“

Již 14. srpna se čtenáři také dozvěděli o tom, že budoucí studenti budou využívat k výuce budovu bývalého sborového velitelství, které mělo být v následujících dnech uvolněno pro účely lékařské fakulty. K praktické výuce studentů byla určena hradecká nemocnice, článek upozorňoval na nutnost urychleného vybavení lékařskými přístroji a nástroji. Počet budoucích studentů byl plánován na 1000.

Svobodné slovo přinášelo zprávy o budoucí fakultě a plánované univerzitě v Hradci Králové od začátku srpna pravidelně, často i v rozmezí několika málo dnů. Od září se krátké informace objevovaly mnohdy i každý den. Dne 11. září přijel do Hradce Králové prof. B. Bouček, zástupce pražské Lékařské fakulty, který se tento den usídlil ve městě jako vůdčí organizátor a hlava budoucí hradecké fakulty. Tisk proto konstatoval, že přípravy ke zřízení fakulty vstoupily do závěrečného stadia. Prof. Bouček si jako prioritu vytkl organizaci a evidenci mediků, kteří by měli v Hradci Králové studovat. V tento den bylo oznámeno i složení profesorského sboru hradecké LF, který se sešel k první schůzi, zde byl v hrubých rysech nastíněn program výchovy studentů.

Uvolnění a úklid budovy pro lékařskou fakultu

Budova sborového velitelství, která v průběhu války byla sídlem řady německých úřadů, se koncem války proměnila ve vojenský lazaret. Německý lazaret opustil budovu 8. května 1945, poté ji obsadila Rudá armáda. Celý objekt byl prázdný již na začátku září. Dne 15. září 1945 uvedlo Svobodné slovo, že budova byla převzata vojenskou správou a po podepsání příslušných smluv bude odevzdána Národnímu výboru v Hradci Králové k používání. Předání bývalého sídla sborového velitelství podpořil i divizní generál Jan Kratochvíl, který byl od června 1945 ustanoven velitelem II. sboru v Hradci Králové.¹

¹ Velitelství II. sboru bylo v roce 1945 umístěno v budově hradeckého Učitelského ústavu, jehož činnost byla za války násilně přerušena. Kvůli umístění sborového velitelství v této budově musela výuka budoucích učitelů probíhat v náhradních prostorách.

Co se týče úklidu vlastní budovy po pobytu německých raněných a nemocných vojáků a poté užívání Rudou armádou, jsou zprávy v tisku minimální. Přesto se podařilo dohledat ve Svobodném slovu a Pochodni dva články, kde tisk informuje o úklidu objektu. První zprávu o víkendů, který věnovali brigádníci – dobrovolníci úklidu budovy, přinesla Pochodeň 15. října. „*Tam, kde byla kdysi mučírna gestapa, tam, kam nás vodili v době okupace a kde naše ženy musely prosit o dovolení prosit jednou za měsíc promluvit si s uvězněným. Jak tu na všem jsou ještě hory německé špíny, které tu po svém úprku herrenvolk zanechal... A tak muži s nástroji, ženy s kbelíky, hadry a kartáči jdou připravit potřebné pro lékařskou fakultu. Vždyť se dějiny opakovat nebudou, a když tu už podle zákona fakultu máme, musíme ji mít i fakticky. Musí být místnosti, kde by příští lékaři mohli studovat...*“ Dne 26. října doplnilo Svobodné slovo: „*Budova, v níž bude lékařská fakulta v Hradci Králové, byla za války obsazena německými okupanty. Co po sobě v této nejmodernější stavbě zanechali, je jejich navštívenka. Zkáza, spoušť a špína musí být odklizeny. Proto v budově pracují studenti, budoucí lékaři, i různé pracovní brigády. Díky spolupráci obyvatelstva, je budova téměř vyčištěna.*“ Svobodné slovo 17. listopadu konstatovalo, že zejména díky práci hradeckých i mimohradeckých studentů jsou práce v budově téměř dokončeny a výuka může začít.

Rodící se fakultě významně pomáhali budoucí studenti. Za významné podpory a pomoci prof. Boučka byl ustaven spolek mediků, který výrazně pomáhal profesorskému sboru v organizačních záležitostech, posléze při úklidu budovy

Budova, v níž bude lékařská fakulta v Hradci Králové, byla za války obsazena německými okupanty. Co po sobě v této nejmodernější stavbě zanechali, je jejich navštívenka. Zkáza, spoušť a špína musí být odklizeny. Proto v budově pracují studenti, budoucí lékaři, i různé pracovní brigády. Díky spolupráci obyvatelstva, je budova již téměř vyčištěna.

Svobodné slovo, 26. října 1945

a také s přípravou výukových pomůcek. Např. student Rudolf Malec (budoucí profesor neurochirurgie) výtvarně ztvárnil více než sto nástěnných tabulí v ústavu pro normální anatomii. Studenti pomáhali i při zhotovování preparátů k doplnění ústavního muzea.

Studijní literatura, dary a sbírky ve prospěch LF

Zatímco v Praze a Brně byly studentům medicíny k dispozici knihovny, čítárny a studovny bohatě zásobené vědeckými publikacemi, v Hradci Králové musela stačit studentům Studijní knihovna městského muzea s čítárnou a příruční knihovnou (dnes malý výstavní sál). Knihovna začala koncem září 1945 doplňovat lékařskou literaturu, zajišťovala nejpotřebnější literaturu zápůjčkou nebo výměnou z pražské univerzitní a městské knihovny. K dispozici nebyl dostatek vhodných učebnic, anatomických atlasů a ostatních pomůcek pro budoucí lékaře. V plánu sice bylo zřízení univerzitní knihovny, prozatím však Studijní knihovna muzea oslovila prostřednictvím výzvy v tisku české lékaře, aby věnovali nebo prodali vhodnou lékařskou literaturu, lékařské časopisy nebo cizojazyčnou literaturu, a to i staršího data vydání, aby se podařilo překlenout těžké začátky lékařské fakulty a období, než vyjdou tiskem nové učebnice. Na základě další informace v novinách byla tato výzva mimořádně úspěšná a zapojili se do ní hradečtí i mimohradečtí lékaři. Pobočka Univerzitní knihovny byla otevřena 15. dubna 1946, organizačně podléhala Národní a univerzitní knihovně v Praze. V roce 1950 se po řadě přechodných působišť přestěhovala trvale do prostor bývalého biskupského semináře v Dlouhé ulici.

Dobový tisk připomínal nejen odpracované hodiny brigádníků v budově fakulty, dary učebnic a odborných knih, ale objevovaly se také zajímavé zprávy o věcných a peněžitých darech na podporu budoucích mediků. Dne 12. října 1945 psalo Svobodné slovo o mimořádném daru města Kyšperk (dnešní Letohrad), kde bylo dobrovolnou sbírkou vybráno 35 tisíc korun. Tato částka byla odevzdána prostřednictvím

Budoucí medici při zápisu na LF, 1945 (soukromá sbírka)

MNV v Kyšperku Přípravnému výboru pro vybudování lékařské fakulty v Hradci Králové. Nebyl to dar ojedinělý, tisk informoval veřejnost o možnosti ukládání darů pro fakultu i na MNV v Hradci Králové.

Studijní knihovna muzea, kterou využívali první studenti LF

Zápis studentů a zahájení přednášek

Zápis budoucích posluchačů probíhal od 22. do 27. října. Vzhledem k tomu, že počet studentů byl omezen, dostali přednost uchazeči, kteří podali předběžnou informativní přihlášku Přípravnému výboru mediků v Hradci Králové. Během prvních deseti dnů se ke studiu zapsalo více než 400 studentů.

Složení profesorského sboru hradecké LF bylo oznámeno již 11. září. Sbor se sešel v tento den ke schůzi, na které byl v hrubých rysech nastíněn program výchovy studentů. Situace se ale zkomplikovala. V srpnu se plánoval začátek výuky na říjen, nejpozději se mělo začít vyučovat 1. listopadu. Přednášky byly sice slavnostně zahájeny v městském divadle 7. listopadu, ale fakulta neměla dosud ministerstvem jmenovaný profesorský

sbor. Do Prahy se vydala delegace zástupců budoucích mediků, aby apelovala na urychlení jmenování pedagogů.

Přednášky na hradecké Lékařské fakultě sice začaly 26. listopadu, ale v tisku bylo 8. prosince konstatováno, že profesorský sbor stále ještě není úplný. Na schůzi sboru 29. listopadu byly na programu nedořešené hospodářské, organizační a kompetenční otázky. Řešila se i potřeba zřízení nových ústavů a klinik (sociální lékařství, stomatologie, neurologie, psychiatrie a obor rentgenologie a radiologie) a nedostatečná velikost stávajících pavilonů v nemocnici. Dne 21. prosince informovalo Svobodné slovo o koupi vily ve Sřelecké ulici, která by měla sloužit jako zubní klinika

Celkový pohled na „novou nemocnici“ v Hradci Králové, foto A. Fingerland, 30.–40. léta 20. stol.

a měla být vybavena darem věnovaným Rockefellerovou nadací hradecké Lékařské fakultě.

Od 1. ledna 1946 řídil hradeckou Lékařskou fakultu jako zastupující děkan prof. František Smetánka. Profesorský sbor byl nucen překonávat potíže osobního zabezpečení po stránce existenční i právní. Teprve dne 9. srpna 1947, tedy po dvou letech existence fakulty, bylo ze sboru docentů jmenováno 12 řádných profesorů, 6 mimořádných profesorů a jeden mimořádný profesor (bezplatný).

Ubytování studentů

Začátkem října začal Akční výbor mediků organizovat rozsáhlou akci, která měla zajistit možnosti ubytování pro budoucí mediky a medičky. Každá hradecká domácnost obdržela leták s kuponem, kde majitel bytu měl vyplnit informaci, za jakých podmínek bude ochoten přijmout do podnájmu studenta nebo studentku. Již 18. října děkoval Přípravný výbor mediků v tisku všem, kteří nabídli ubytovací možnosti. Bytový referát MNV zároveň informoval čtenáře, že pokud nebude poskytnut dostatek bytů pro mediky, bude nucen řešit ubytovací otázky přidělovací cestou.

První reprezentační ples

V sálu Střelnice, kde byla slavnostně otevřena Lékařská fakulta, uspořádal Spolek českých mediků v Hradci Králové dne 29. ledna 1946 také První reprezentační ples. Ples se konal pod záštitou prof. Josefa Čančíka, rektora Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, prof. Františka Smetánky, děkana LF UK v Hradci Králové a Společnosti pro vybudování univerzity v Hradci Králové. V čestném předsednictvu

plesu zasedli nejen ředitel nemocnice, přednostové klinik a primáři hradecké nemocnice, ale také významní funkcionáři a zástupci politických stran. Ples zahájila znělka královéhradecké univerzity. K tanci hrála Vojenská hudba řízená npor. kapelníkem Masopustem a skupina Alfaklub. Tančila se např.: polonéza, tango, valčík, slowfox, waltz, swing, mazurka, foxtrot a česká beseda. Konec plesu byl stanoven na třetí hodinu ranní.

Závěrem

„Důvodů, které nás, první posluchače, přiměly ke studiu v nově otevřené fakultě, bylo mnoho (...) nebudu je všechny uvádět, nemohu však pominout budovatelské nadšení nejen

Areál klinické nemocnice, 40.–50. léta 20. století

vedoucích činitelů města, okresu i pedagogického sboru, ale také studentů. Vzpomínám, jak budoucí studenti vyklázeli budovu fakulty, upravovali posluchárny a jak se zúčastňovali prací na výukových pomůckách, na ustavení Spolku mediků v Hradci Králové. Mnozí z nás pocítovali i jistý závazek vůči městu, jehož některé instituce jim poskytly za války po uzavření českých vysokých škol dočasné zaměstnání. (...)“²

Z uvedených řádků je patrné, že začátky Lékařské fakulty v Hradci Králové nebyly jednoduché, ale usilovná práce a také organizační schopnosti řady osobností, vedení fakulty, vedoucích kateder, přednostů klinik, ale také obrovský zájem budoucích mediků a mediček, podpora veřejnosti z celé republiky a hlavně Hradečanů, pomohla úspěšně zahájit vysokoškolské studium v Hradci Králové.

*PhDr. Pavla Koritenská,
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Použitá literatura

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové 1945–1995. LF: Hradec Králové, 1995. *Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové 1945–1995.* Slavnostní projevy. LF: Hradec Králové, 1995.

Hradec Králové. Hradec Králové: MNV, 1948.

Svobodné slovo (vybraná čísla, roč. 1, 1945), Štít (vybraná čísla, roč. 1 (36), 1945), Pochodeň (vybraná čísla, roč. 1 (22), 1945).

² Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové 1945–1995. Slavnostní projevy (Projev prof. MUDr. Jaromíra Emra, CSc.). Hradec Králové: LF, 1995, s. 28–29.

PERLIČKY ZE SENÁTU

Z příspěvků senátora Jaroslava Kubery, nejznámějšího kuřáka Senátu PČR

Pan senátor Kubera je pohotový rétor, mluví často a vtípně. Je v sále, pokud nemusí jít zrovna uspokojovat svoji kuřáckou potřebu. Z jeho vystoupení:

▪ *Mám jenom faktickou, vašim prostřednictvím, pane senátore Velebo to, že ministr je z nějaké strany, ještě nezaručuje, že není blbec...*

▪ *A nechte mě proboha žít. Já si nakoupím, jak budu chtít, kde budu chtít, sám si posoudím. A máme tady obchodní zákoník, ty smlouvy podle něj nějak mají být, a proč my jim ještě budeme říkat? Tak jestli chcete pozitivně, tak ty řetězce znárodněte, nebo ať si stát vytvoří státní český řetězec, kde bude všechno výborné, kvalitní a levné, on si to zkontroluje.*

▪ *Tam se blížíte velmi rychle. Brzy začnete znárodnovat Vodovody a kanalizace, ČEZ a další, tam jasně směřujeme, protože stát si myslí, že on to nakonec všechno zvládne lépe. Já si chci nakoupit, jak chci a kdy chci, a já si rozhodnu, jestli si koupím housku ze zmrazeného těsta, která dobře vím, že když ji večer nesním, tak druhý den bude už tvrdá, ale mně to nevadí. Já si z ní udělám strouhanku, protože strouhanku, kterou mají řetězce, to se opravdu žrát nedá. To je mouka, to na tom řízku vůbec neдрží, takže já si udělám tu strouhanku sám. Ale dejte mi pokoj a pořad nedělejte ty dobrotrusy, o kterých vy si myslíte... Vy ochraňujete tak dlouho, až nezůstaně kámen na kameni. Nechte tomu životu volnost!*

▪ *Já například pěstuji brambory tak, že do posekané trávy normálně hodím ty staré, co žena vyhazuje do popelnice, a jaká je to úrodučka, jak si to pečeme bez dotací a funguje to nádherně.*

Závěrem jedna reakce předsedajícího místopředsedy senátu MUDr. Přemysla Sobotky. Schůze začala v 9.00, blížila se 17. hodina, na program byl teprve 3. bod programu a bylo plánovaných projednat ještě asi 9 bodů. Sobotka jako předsedající se naklonil k přednášejícímu:

▪ *Vážený pane senátore, chci Vás ujistit, že ve volné rozpravě můžete mluvit co chcete a jak dlouho chcete. Jen chci upozornit, že se blíží pátá hodina a novináři zde již nejsou.*

**Zpracoval prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.
člen Senátu PČR**

HUMOR LÉČÍ...

Operace Pán Bůh svítí

Chirurgové ve frontě

Pavel Matuška – výtvarník působící v oblastech reklamní grafika, ilustrace, kreslený humor. Publikuje svůj kreslený humor od roku 1980. www.pavelmatuska.cz

Pavel Panoch: Průvodce po architektonických památkách od středověku do současnosti. foto Štěpán Bartoš, Nakladatelství Lidové noviny
ISBN: 978-80-74223-26-6

Hradec Králové tvoří ojedinělý urbanistický a architektonický soubor staveb nejvyšší kvality od středověku po současnost. Vedle gotických, renesančních, barokních a klasicistních památek se kniha soustředí především na moderní architektonické styly z období mezi světovými válkami, jejichž hodnota a pestrost městu přinesla označení „Salon republiky“. Kromě staveb renomovaných architektů Jana Kotěry, Josefa Gočára, Františka Sandera a dalších nás kniha provede i po méně známých a neprávem opomíjených realizacích veřejných, obytných, kulturních, i technických či průmyslových staveb. Včetně plánu města s vyznačenými architektonickými památkami. Přes 300 barevných fotografií. Počet stran: 360. Datum vydání: 31. srpna 2015

HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH

JAN KOTĚRA
A MUZEUM

Nový fotografický seriál časopisu Scan zahájíme budovou hradeckého muzea. V úvodní stati naleznete několik informací, které vzniku muzea předcházely. Následující díly se, mimo jiné, budou věnovat Kotěrově spolupráci s dalšími umělci, řešení interiéru a dalším dílčím prvkům výzdoby budovy, bez kterých si muzeum nedovedeme představit a které k němu neodmyslitelně patří.

O stavbě muzea se začalo uvažovat už na konci 19. století. Na sklonku roku 1897 si tehdejší starosta JUDr. František Ulrich (1859–1939) vyžádal u pražského architekta Jana Kouly návrhy muzejní budovy, která měla stát v místě dnešní synagogy. Jednou z podmínek zadání byla i možnost budoucího rozšíření budovy, což bohužel tento prostor nedovoloval. Proto Ulrich městské radě navrhl darovat instituci parcelu na nábřeží v místě zbouraných fortifikačních hradeb. Prostor, který sice musel projít komplikovanými terénními úpravami, splňoval všechna kritéria zadaná muzejním kuratoriem (správním výborem muzea). Ovšem sedm let od prvního zadání projektu posunulo vývoj architektury, která se začala uvolňovat ze sepětí historismů a Koulův návrh už nemohl odpovídat Ulrichovým progresivním představám. Ten se díky svému zájmu o novou architekturu a sna-

ze přeměnit bývalou pevnost v moderní město nebál oslovit mladé architekty.

Příslib práce na projektu stavby hradeckého muzea získal Jan Kotěra (1871–1923) už po úspěšné realizaci Okresního domu, první stavby, kterou se neodmyslitelně zapsal do tváře moderně se rozvíjejícího Hradce Králové. V roce 1901 František Ulrich zadal Janu Kotěrovi projekt přístavby rokokového hotelu Grand – Okresního domu, kde chtělo město zřídit úřad okresního zastupitelstva. Stavba byla realizována v letech 1903–1904. Zde mladý absolvent vídeňské Akademie prokázal své nesporné kvality podpořené studiem v ateliéru Otto Wagnera (1841–1918) a tím s největší pravděpodobností přesvědčil hradeckého starostu Ulricha.

Roku 1905 byl stavbou muzea pověřen Jan Kotěra, který podrobný projekt s rozpočtem předložil teprve v roce 1907. Kvůli vysokým nákladům doporučilo muzejní kuratorium budovu, při zachování její funkčnosti, co nejvíce zjednodušit. Jan Kotěra projekt tedy zredukoval a definitivní podoba se na stůl městské technické kanceláře do-

stala až v polovině roku 1908.

Muzejní budova byla postavena v letech 1909–1912 na asymetrickém půdorysu ve tvaru latinského kříže se zkráceným vstupním ramenem, doplněným konkávně projektovanou střední částí a rampou, která vytváří efekt „otevřené náruče“. Tento prvek využívala už barokní architektura ke zvýšení dynamiky a výrazového účinku stavby. Monumentální vstup byl zakončen osmibokou kopulí korunující tuto majestátní stavbu, jež nese znaky typické pro chrám, jako je např. polygonální zakončení lodí nebo náznaky opěrného systému. Jižní a severní křídlo mají nestejnou výšku a jsou doplněné o světlíky, které zajišťují přirozené světlo v prostorách pod nimi. V době svého vzniku musela nově postavená budova působit opravdu majestátním dojmem.

František Ulrich i kvůli dlouholeté spolupráci našel v Janu Kotěrovi přítele, který mu byl dobrým rádcem, a Jan Kotěra naopak zase získal významného a chápavého mecenáše. Díky jejich mimořádnému vztahu vzniklo v Hradci Králové několik výrazných projektů a budova muzea, která je po právu vysoce ceněna, je toho nesporným důkazem.

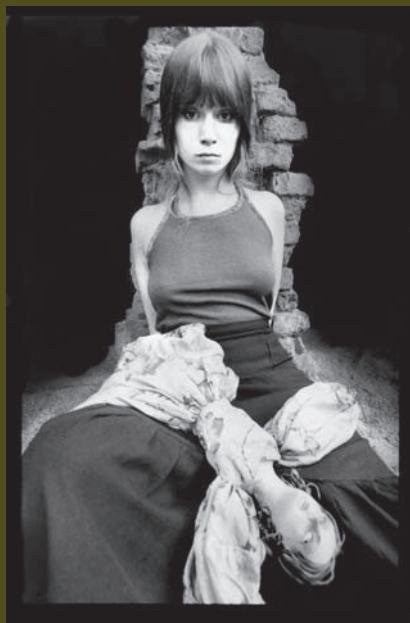
*PhDr. Markéta Pražáková, MVČ
Současná podoba muzea (foto Miroslav Beneš)*

RNDr. PETR BALÍČEK, CSc.

- narozen v roce 1942 ve Svratce
- vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze
- pracoval jako genetik ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové
- člen Unie výtvarných umělců – obor: malba, fotografie, digitální malba
- jeho fotografie jsou zastoupeny ve sbírkách The Archive of Modern Conflict v Londýně a také v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze

S fotografováním začal už v dětství – první výstavu měl ve studentském klubu během posledního ročníku studia na Přírodovědecké fakultě. V 70. letech se stal členem skupiny Setkání – volné sdruže-

Jitka

ní devíti osobitých fotografií – vytváří celé cykly fotografií, např. inscenované dívčí portréty, 3 eticky vyhraněné cykly zaměřené na defektní děti, odlišnou sexualitu a šarlatánství v léčení, výtvarné dokumenty ze starého Hradce a další. Léta osmdesátá představovala v jeho životě období zájmu o nové výtvarné směry – happening, kolektivní hry, konceptuální

Intimní chvíle

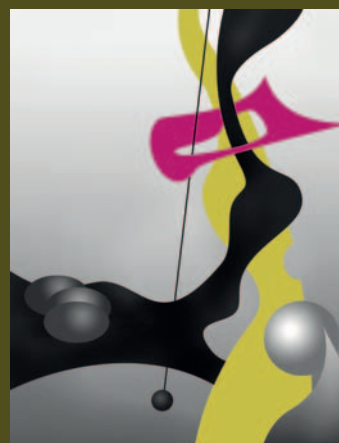
fotografie, minimal art. Po sametové revoluci se začal věnovat malbě, vymýšlel si vlastní kuriózní anatomii. Postupně se vrací také ke starším fotografiím, které počítačově upravuje, předělává, kombinuje. Nové výtvarné fotografie už nefotí. Po digitalizaci fotografií přišla na řadu i digitální malba, náměty i postupy si autor vymýšlí sám.

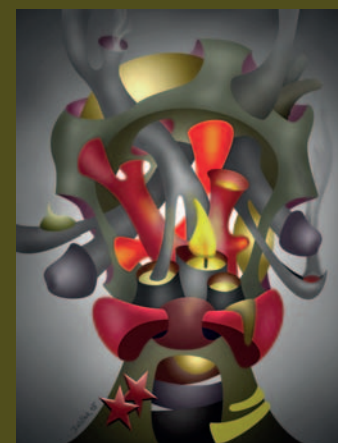
Zátíší pro oko

Přelety a pády

Nástrahy

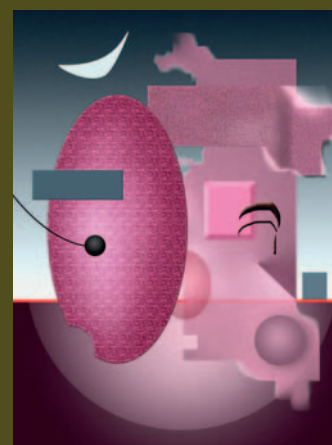
Pomníček oligarchovi

Květiny pro deviantku

Na hladině

Růžová záležitost

Geometrická abstrakce

Okresní dům, pohled ze dvora muzea, po roce 1912 (Sbírka MVČ)